

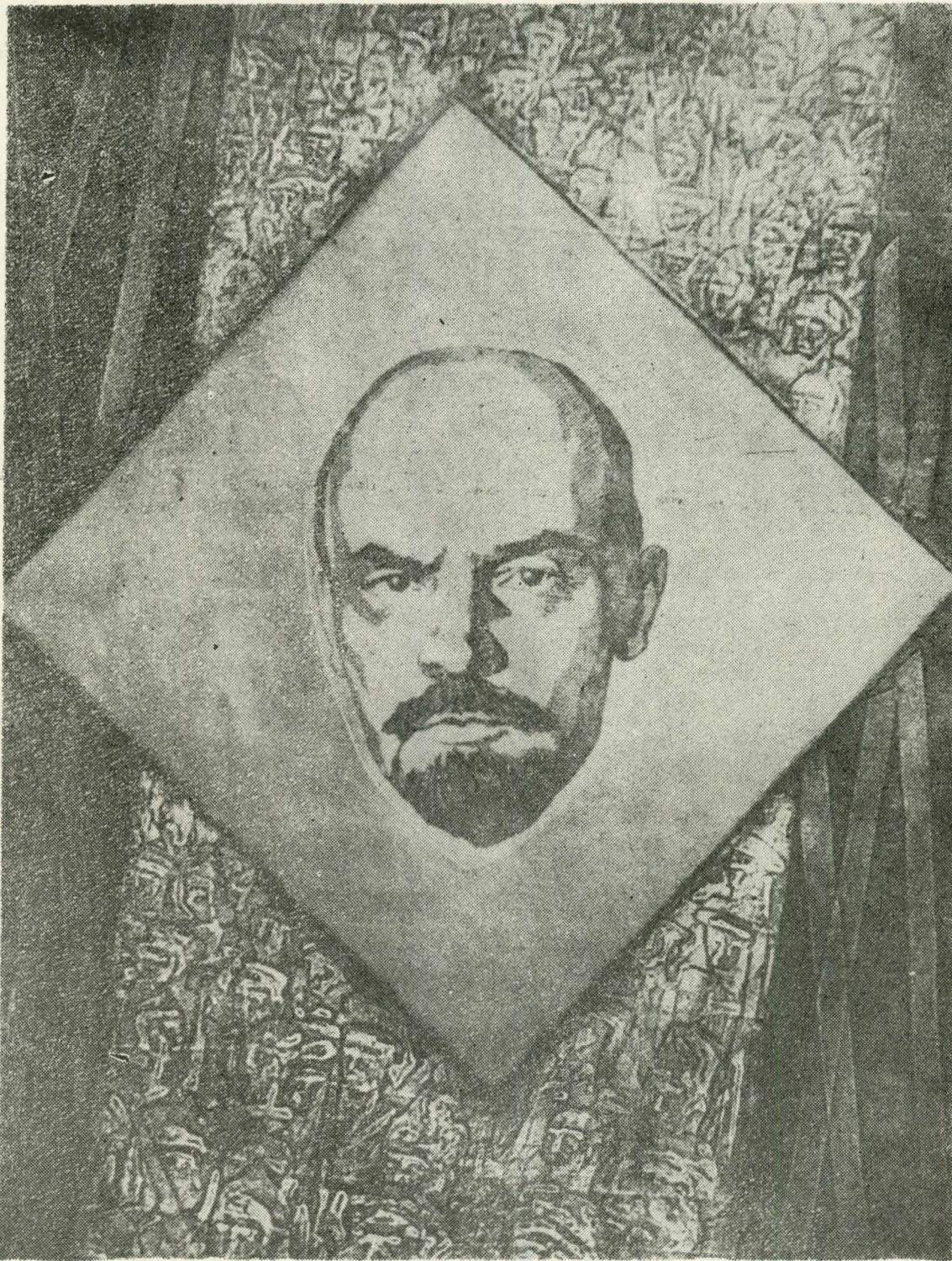
SOLIDARITATE

GEORGE CRIȘOVAN,
secretar al Comitetului
județean Constanța
al P.C.R.

Dacă pătrundem mai adânc în trecutul poporului nostru, constatăm cu îndreptățită mândrie că ideea solidarității străbate ca un fir roșu istoria lui zburcătoare. Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul au adresat patetice apeluri la solidaritate pentru ca astfel să se pună stavilă coteropitorilor. Pentru Dimitrie Cantemir, solidaritatea militantă contra pericolului otoman era singura soluție pentru a apăra civilizația și cultura milenară a Europei. În secolul al XIX-lea, cuvintele fierbinți din Manifestul Partidului Comunist chemau proletariatul din toate țările să se unească în lupta împotriva exploatarei. Solidaritatea capătă acum semnificație nouă. Este vorba nu de o solidaritate contemplativă, exprimată prin discursuri cum făcea burghezia, ci de o atitudine activă a celei mai avansate clase în „lupta cea mare” pentru eliberarea oamenilor muncii de pretutindeni din lanțurile sclaviei, ale mizeriei materiale și spirituale. Este cunoscut faptul că hotărârea de sărbătorire a zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc a fost adoptată în 1889, la Congresul de înființare a celei de-a doua Internaționale Socialiste, ca un răspuns față de violența și cruzimea cu care a fost înăbușită în singe greva din 1 mai 1886 a muncitorilor din Chicago. E o mândrie pentru noi că România face parte din primul lot de țări care, părtășe la această hotărâre, au sărbătorit primul 1 Mai muncitoresc, în 1890. Atitudinea proletariatului român nu era întâmplătoare. Numai cu doi ani mai înainte, în 1888, țara noastră fusese zguduită de puternice răscoale țărănești care, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă pentru sărbătorirea a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, „au constituit o pildă vie de colaborare strinsă și fraternitate între țărânie și mișcarea muncitorească ce s-a ridicat în apărarea răsculaților, a victimelor opresiunii burghezo-moșierești.” Ziua de 1 Mai pe care ne pregătim s-o întâmpinăm așa cum se cuvine să întâmpinăm cea mai veche și bogată în semnificații sărbătoare a proletariatului de pretutindeni, se înscrie anul acesta într-o serie de mari și importante aniversări: 125 de ani de la apariția „Manifestului Partidului Comunist”, 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare, 25 de ani de la realizarea în noile condiții istorice a partidului unic al clasei muncitoare.

Solidaritatea internaționalistă a fost și a rămas unul din obiectivele luptei partidului clasei muncitoare din România. Solidaritatea cu lupta socialistilor ruși și bulgari, relațiile internaționaliste cu partidele socialiste din Germania, Franța, Italia, Belgia și din alte țări,

(Continuare în pag. 2)

● LADISLAU FESZT

Lenin

GABRIEL GEORGESCU

primăverile patriei

E mai și florile-au trecut în oameni ;
rostim numele caselor —
drumurile urcă în arbori,
iarba e șoapta plecaților.
Dorul copilăriei se desenează
în jocul copiilor, iar anotimpul
culorii urcă-n izvoare.
Trupurile noastre cîntă la fereastră
de țară și iubirile ning peste lucruri,
și caligrafiam o casă.

zidim un oraș,
iar noul născut vine cu visele
aprinse-n tre flori
pentru plinul anotimpului nostru.
E mai și florile-au trecut în oameni ;
cîntă păstorii în munții patriei —
sub izvoare se-aude trecerea zimbrilor.
S-au aprins primăverile patriei
în fiecare grădină —
cuvîntul bate monedă în arbori ;
e mai și florile-au trecut în oameni.

ÎN ACEST NUMĂR, SEMNEAZĂ:

teodor balș, ion bădică, dimitru bălăeț, hristu cândroveanu,
traian coșovei, dem. diaconescu, emilian dimitriu, mihai gafița,
emil iencec, ion lungu, eugen marinescu, al. mihalcea, romul
munteanu, ioanichie olteanu, florica postolache, al. protopopescu,
mirela roznoveau, grigore sâlceanu, alex. ștefănescu, virgil
teodorescu, c. ungureanu

LA UN PĂTRAR DE VEAC

Se împlinesc douăzeci și cinci de ani de la apariția primului număr al ziarului „Dobrogea nouă”, organ de presă care a desfășurat și desfășoară o fertilă activitate, pusă în slujba programului partidului, în slujba propășirii Dobrogei socialiste, a integrării cât mai depline a acestor meleaguri pe coordonatele împlinirilor superioare. În conștiința dobrogenilor, numele ziarului a devenit sinonim cu ideea de purtător al cuvîntului partidului, de tribună a opiniei publice, de catalizator al energiilor constructive ale oamenilor din spațiul cuprins între Dunăre și mare. Pătruns de spirit militant, ziarul nostru a găzduit în coloanile sale, de-a lungul celor 25 de ani de existență, ample debateri pe teme economice și social-cetățenești, reportaje, interviuri cu personalități de seamă din țară și de peste hotare, înregistrînd cu promptitudine și interpretînd în spirit profund partinic fenomenul politic, economic și social contemporan. Urmînd cu entuziasm îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, care cerea întregii presei românești „să pătrundă adînc în miezul realităților, exercitînd energic rolul de exponent al opiniei publice înaintate, atît în dezvoltarea lipsurilor și neajunsurilor, cît și în generalizarea experienței avansate a construcției socialismului”, colectivul redacțional al ziarului „Dobrogea nouă” s-a străduit, în chip permanent, să fie în miezul faptelor, să promoveze atitudinea superioară a făuritorului de valori materiale și spirituale, să facă publică experiența înaintată, să fixeze în conștiința contemporaneității sensul major al evenimentelor petrecute în orașul și județul nostru. O preocupare constantă a acestui harnic colectiv a fost și este și aceea de a îndrepta lipsurile folosind instrumentul criticii, de a lupta împotriva neajunsurilor, supunînd judecării marii mase de oameni ai muncii fenomenele negative care mai apar în munca și viața noastră. Parcurgînd o cale ascendentă, „Dobrogea nouă” și-a îmbogățit conținutul, și-a diversificat rubricile, a devenit îndrumător îndrăgit și așteptat de zecile de mii de cititori din județul nostru. Urmărim cu satisfacție cum ziarul se străduiește să răspundă și mai departe, și mai bine, cerințelor și nevoilor de acum ale colectivității noastre socialiste, sarcinilor pe care partidul le pune activistului din presă. Jubileul celor 25 de ani — eveniment cu bogate rezonanțe, cu adînci semnificații — ne prilejuește nouă, colegilor de la „Tomis”, un frățesc și din inimă pornit salut, felicitări pentru munca fără răgaz în folosul societății, pe tărîmul propagării cuvîntului partidului, urări de noi succese, de fericire, de sănătate! Iar confratelui său, ziarului „Dobrogea nouă”, „Tomisul” îi urează ani mulți și succese strălucite în lupta pe care o duce zi de zi pentru propășirea zidirii socialiste în patria noastră!

TOMIS

(Urmare din pag. 1)

„solidaritatea proletariatului român — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu luptele muncitorilor din Norvegia, Danemarca, Olanda, Elveția, Spania, China, Australia, Statele Unite ale Americii, Cuba și din alte țări ale lumii au adus primul partid politic al clasei noastre muncitoare, încă de la începuturile existenței lui, prestigiu și autoritate pe plan internațional”. Sint cunoscute în istoria mișcării muncitorești din România impresionante dovezi concrete de solidaritate internă și internațională. În anul 1905, marinarii răsculați de pe crucătorul Potemkin au fost împinși cu frățescă dragoste de muncitorii conștanțeni care s-au opus cu energie extrădărilor lor guvernului țarist. În 1907, socialiștii români se ridică cu hotărâre în apărarea răsculaților, condamnăm cu vehemență represaliile de o cruzime nemăcunoscută pînă atunci la noi. Participarea detașamentelor românești la luptele pentru apărarea cuceririlor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie 1917 constituie încă o dovadă a solidarității militante a mișcării muncitorești din țara noastră.

Crearea în 1921 a Partidului Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară, în noile condiții ale dezvoltării țării, lupta de eliberare socială și națională. Sciziunea provocată atunci de aripa de dreapta a partidului social democrat, a ridicat pe prim plan în politica comuniștilor, lupta pentru afirmarea și promovarea solidarității pe plan intern și internațional.

Sint cunoscute acțiunile inițiate și conduse de P.C.R. de soli-

cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, „un loc de prim ordin îl are dezvoltarea continuă a prieteniei, solidarității și colaborării cu toate țările socialiste... intensificării și lărgirii solidarității și colaborării multilaterale cu tinerile state independente, cu țările în curs de dezvoltare” pentru consolidarea independenței naționale, pentru întărirea frontului antiimperialist mondial, pentru înlăturarea tuturor formelor de asuprire a popoarelor.

Contribuția adusă de țara noastră în cadrul Organizației Națiunilor Unite și a organismelor sale pentru destindere și cooperare în viața internațională, pentru întărirea păcii se bucură de aprecieri unanime. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat Societății olandeze de radioteleviziune Katholieke Radio Omroep, „România acordă o atenție deosebită pregătirii și organizării conferinței generale pentru securitate europeană, așteptînd ca aceasta să pună bazele unor relații noi, de colaborare multilaterale între statele continentului, să asigure dezvoltarea liberă, independentă a fiecărei națiuni, corespunzător năzuințelor sale”. Ajutorul acordat poporului vietnamez în lupta lui eliberatoare, ajutorul dat popoarelor din Africa, poziția corectă față de situația din Orientul Apropiat, vizitele făcute de conducătorul statului nostru în numeroase țări din Africa, Asia, Europa, America sînt tot atâtea contribuții pentru destindere și colaborare, expresie strălucită a solidarității cu marele front al luptătorilor pentru socialism, pentru pace, pentru progres.

Pornind de la ideea strălucit

anul 1848

Cu înțelegerea completă și avansată pe care ne-o conferă materialismul istoric, aniversăm astăzi împlinirea a 125 de ani de la Revoluția burghezodemocratică din 1848. Din această perspectivă, anul 1848 se înfățișează ca un **an-sinteză** al dezvoltării conștiinței naționale, ideologice și revoluționare. Anul 1848 este data hotărâtoare a trecerii țării noastre de la orînduirea feudală perimată în toate formele ei la orînduirea capitalistă. Parte integrantă a revoluției europene, Revoluția pașoptistă, fără a însemna nici import, nici export de revoluție, se caracterizează printr-o declanșare sincronică a forțelor progresiste din Transilvania, Moldova și Țara Românească, într-un consens dialectic și organic cu mișcările ce vor zgudui aproape toate statele feudale ale Europei. Revoluția pașoptistă este o sinteză istorică prin înseși cauzele, tradiția și experiența ei, specific național și comune totodată mai multor națiuni. Ea este expresia acumulărilor istorico-sociale de pe întreg teritoriul românesc, a elementelor obiective ale crizei revoluționare, a maturizării și înțelegerii științifice a spiritului revoluționar. Marele patriot Nicolae Bălcescu scria că pregătirea ideologică a revoluției din 1848 a început de fapt o dată cu frământările din 1821. Ea nu mai este expresia unor manifestări izolate de emancipare socială, nici inițiativa unei singure conștiințe politice, ci reprezintă gîndirea și voința de libertate și demnitate națională a întregului popor. Cele dintii mișcări ale țărănilor îndreptate împotriva iobăgiei se înregistrează în luna martie în Transilvania. La 27 martie, o mie de reprezentanți

ai Moldovei semnează la Iași proclamația antifeudală ce va fi urmată de ample mișcări țărănești. Marea adunare populară de la Blaj (3—5 mai 1848) culminînd cu larga manifestare de pe Cîmpia Libertății, la care alături de țărani ardeleni vor participa reprezentanți ai moldovenilor și muntenilor, va da glas, împotriva tuturor opreliștilor, programului propriu-zis al revoluției, expresie directă a simțirii și aspirațiilor maselor largi populare. „Mintuire de orice domnie străină”, „unitate națională”, „noi vrem să ne unim cu Țara”, „Voi susține totdeauna națiunea noastră română, calea dreaptă și legiuită și o voi apăra cu toate puterile împotriva oricărui atac și asuprire” — acestea erau cuvintele fierbinți ale jurămîntului ce izbucnea din mii și mii de inimi.

Înlăturarea iobăgiei, asigurarea libertății naționale, realizarea independenței și unității etnice, iată principalele obiective istorice ale programului complex al revoluției, căreia întreg poporul i se va devota asemeni unui tot indestructibil. „Domnirea poporului prin popor”, izgonirea despotismului și unitatea națională erau cuvintele de căpătîi ale lui Nicolae Bălcescu. În spiritul anului 1848 evenimentele de istorică însemnatate se desfășoară cu repeziciune în toate cele trei țări românești. Consecințele lor pentru soarta viitoare a poporului român sînt în bună parte mai importante decît rezultatele imediate. Din elanul eroic ce cuprinde întreaga țară la 1848 s-a născut prima idee clară de dreptate, libertate și egalitate între popoare și între reprezentanții acestora. Din ecurile puternice ale simțirii pașoptiste ce nu se

vor mai stinge niciodată, se va înfăptui crucialul act al istoriei noastre, Unirea. Din focul aceluiași an se va naște prima noastră **generație revoluționară**, fenomen prin care trebuie să înțelegem deplina comuniune de idei între mase și reprezentanții ei de frunte. Pe promontoriile revoluției stau încrustate chipurile marilor gînditori și luptători ai generației, N. Bălcescu, Avram Iancu, M. Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, E. Murgu, Alecu Russo, George Bariț, dar alte mii de inimi înflăcărate le stau alături. Din veghea și osteneala acestora ia ființă prima epocă literar-culturală cu adevărat politică și activizatoare ce se va înscrie ca o permanență în istoria viitoare a literaturii, a presei, a teatrului ori a școlii românești.

La anul 1848 se întemeiază un **spirit pașoptist**, prin care vom înțelege o stare revoluționară profund națională pusă în slujba întregului popor și a întregului pămînt românesc, un mod de a reflecta și acționa neobosit pentru binele și prosperitatea patriei. Într-o Revoluție pașoptistă ni se înfățișează azi ca un uriaș „cîmp al regenerării” naționale, pe care va răsuna pentru prima oară versul poetului și cuvîntul nostru sacru, „Scumpă noastră Românie”, desprins din poezia lui Vasile Alecsandri, „15 mai 1848”. În fine, 1848 este anul în care se înalță spre văzduh cel mai scump simbol al ființei noastre naționale, drapelul cu cele trei culori nemuritoare: albastru, galben, roșu.

Cronologic, există un început și un sfîrșit al Revoluției de la 1848, privind însă în scurgearea incomensurabilă a timpului, nu există o înfrîngere a ei. Există doar un 1848 an-sinteză al propășirii noastre naționale, un an inovator și o permanență în drumul României spre culmile civilizației și ale bunăstării.

AL. NICHITA

SOLIDARITATE

darizare la lupta împotriva fascismului. Participarea detașamentelor românești în brigăzile internaționale din Spania, constituirea Frontului Democratic care înmănușea largi forțe sociale ale țării și care a organizat acțiuni împotriva cîmpirii țării de către Germania nazistă și împotriva barbarului și nedreptului război antisovietic sînt dovezi strălucite de solidaritate. Merită o mențiune deosebită marea demonstrație antifascistă din 1 mai 1939, la care au participat deopotrivă comuniști și socialiști și care „a marcat un moment superior în lupta pentru unitatea clasei muncitoare din România”. Crearea Frontului Unic Muncitoresc și apoi a Blocului Național Democrat, din inițiativa și sub conducerea comuniștilor, constituie unul din factorii hotărîtori ai victoriei insurecției naționale antifasciste armate de la 23 August 1944.

Refacerea unității organizatorice și politice a clasei muncitoare — deziderat de frunte al partidului marxist-leninist creat în 1921 — se împlineste în 1948 și constituie momentul hotărîtor și obiectiv necesar în lupta victorioasă pentru cucerirea puterii politice și edificarea socialismului în România. În politica sa Partidul Comunist Român militează neabătut pentru polarizarea — pe plan intern — a tuturor forțelor chemate să contribuie la edificarea socialismului multilateral dezvoltat. Crearea Frontului Unității Socialiste și, prin măsurile luate recent, creșterea rolului lui de coordonare a tuturor acțiunilor de atragere a maselor la lupta pentru realizarea mărețului program de construire și perfecționare a societății socialiste multilateral dezvoltate constituie o strălucită expresie a luptei democratice a partidului pentru unitate și solidaritate. În politica externă a statului nostru, așa

subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu că „Forța solidarității internaționale a țărilor socialiste se bazează în ultimă instanță pe victoriile pe care fiecare popor le obține sub conducerea partidului comunist în edificarea noii orînduiri, în dezvoltarea economico-socială a patriei, în afirmarea în practică a superiorității modului de organizare socialistă a societății”, partidul nostru a inițiat un vast program de perfecționare a tuturor sectoarelor vieții statului nostru. Aplicarea măsurilor de perfecționare și raționalizare a structurilor organizatorice, măsurile pentru realizarea cincinalului în patru ani și jumătate, vastul program de educație comunistă a tuturor oamenilor muncii, iată cîteva dovezi concrete ale eforturilor pe plan intern pentru dezvoltarea socialistă multilaterală a patriei, pentru întărirea astfel a solidarității socialiste internaționale.

Solidari cu măsurile înțelepte inițiate de conducerea partidului nostru, oamenii muncii din județul Constanța depun eforturi pentru realizarea cu succes a angajamentului de onoare luat la Conferința Națională „Cincinalul în patru ani și jumătate”. Numărul întreprinderilor care obțin importante depășiri de plan crește zi de zi, campania agricolă de primăvară se desfășoară în ritm susținut; în instituție de cercetări, în școli și facultăți se depun eforturi pentru rezultate tot mai bune. Pretutindeni tendința de autodepășire prinde tot mai mult contur. Cu aceste rezultate oamenii muncii de la noi se apropie de cea mai frumoasă lună a anului, luna deplinei primăveri, lună a cărei primă zi este cea mai mare sărbătoare a oamenilor muncii de pretutindeni, zi a solidarității în lupta pentru pace, pentru lumină, pentru triumful primăverii omenirii, socialismul.

Munca înseamnă creație. Este un adevăr banal, aproape o tautologie. Numai că adevărul acesta, extrem de simplu, nu este înțeles cu una, cu două. Munca înseamnă dăruire, rupere din tine însuși a unui fir de patimă, de har, de gînd, de voință. Cel mai obișnuit act al muncii — aratul gleei sau purtarea în balot aerian a macaralei — este un mic miracol. Miracolul stăpînirii materiei. Minunea supunerii ei la vrerea omului. Cît de obișnuit este gestul strungurului, multiplicat de zeci de mii de ori de zeci de mii de oameni! Și cît de înedit totodată, în sensurile lui fundamentale! Un ax port-elice, de șapte tone, este un ax port-elice de șapte tone — adică un organ de masină și nimic altceva. O bucată cilindrică de oțel la capătul căreia palele sfîrtecă apa în ritmul nebunesc al Dieselului. Scoasă din burta „Galațiului” și pusă la strung, în hala strungăriei de la Șantierul naval, devine o „piesă” oarecare. Cu problemele ei care dau bătaie de cap și fac oamenii să se uite cu năduf la schișele tehnice. Deci, în accepția strictă a cuvîntului, un ax port-elice nu poate fi și nu poate rămîne decît un ax port-elice. Și totuși, cînd am văzut lumina înaltă din ochii acestor tineri care urmăreau mușcătura hulpavă a dintelui de vidia în carnea cilindrului lung cît o casă cu trei etaje, am avut sentimentul limpede că sînt martor la un act de creație și că fusul ciclopice este înnoibilat de bucuria oamenilor ca o coloană dorică cizelată de dalta meșterilor vechimii. Gestul tinerilor s-a făcut simbol, zgomotul strungului — un imn al muncii,

al creației, de care nu este în stare decît cel ce lucrează.

☆

„Tinerii din noaptea aceasta sînt făruri de vase, cei cărora Traian Coșovei le adresa chemarea patetică — „veniți, e nava voastră, nava care vă așteaptă s-o construiți”. Băieți cu privirea cîntită, dreptă, senină. Inteligenți, cu vorba rotundă și limpede, modești dar cu dreptă cunoștință a valorii lor — ca oamenii care știu că e de-ajuns să apese pe o manetă pentru ca materia brută să li se supună. Oamenii care zămislesc va'ori. Creatori. Interlocutori de spirit,

TINERII

cu vorba incisivă, cu gîndul spus fără ocolișuri. „Uite o idee care mi-a mers la suflet: mai multă treabă și mai puțină vorbă. Pe la sfîrșitul lui martie, am ținut o ședință cu toată secția. Cuiva i-a trecut prin cap să propună înființarea unor comisii, cică „de control”. Adică să vadă cum muncesc oamenii și în special tineretul. I-am răspuns cu toții că noi, tinerii, ne facem datoria. Unii dintre mai vîrstnici, poate nu. Oricum, nu cum ar trebui. O spun fără să-i bag pe toți oamenii trecuți de vîrstă noastră în aceeași oală. Dar mă gîndesc la cîteva și știu precis că am dreptate. Să luăm un caz: e unul, doi, trei, au lucrat mult pe la tehnico-

administrativ. Acum au revenit la mașinile părăsite cu ani în urmă. Și e foarte bine așa, și pentru ei, și pentru noi toți. Aici se lucrează zdravăn, acolo se mai întimplă să facă omul și cîte-o cafeluță în timpul celor „480 de minute”. Pe seama cui?! Muncitorul vede totul din locul în care se află! Și maistrul Ionel Trandafir, un flăcău jovial, de vreo treizeci de ani, cu vorbire foarte îngrijită, de veritabil intelectual, îmi zîmbește satisfăcut.

...În lumina săracă a neonului jlipit, la douăzeci de metri deasupra noastră, de grinzile metalice, tinerii de la strungărie, tinerii din „mecanică”, tinerii din schimbul care pleacă la miezul nopții pun pe masa controlului de calitate ultimele piese. Robineți CO-2, lucrăți de Costică Naghi — în parte cu mina, pentru că nu există mașină care să-i fileteze. Nimeni n-a crezut că pot fi făcuți la strung obișnuit. El s-a încumetat, el și Nicolae Busuioc, după conceperea unui dispozitiv special, ideea care le aparține. Treabă de meseriaș de înaltă clasă, care simte metalul cu tot trupul și cu tot sufletul, ca un virtuoz cele mai fine vibrații ale strunelor. Instalații de punte pentru stîns incendiile, complicate din cale-afară, făcute de Cornel Stavăr și Nicu Voinea — „niște copii excepționali, țin la ei ca la frații mei” îmi spusese maistrul, încuviințat entuziast de tehnicianul Lambru, ghidul meu nocturn. Boștanguri lucrate de Ion Bădiță despre care se spune că „e singur o sculărie întreagă”.

M. ALEXANDRU

(Continuare în pag. 14)

arta de a conduce

Ancheta noastră, la care participă secretari ai comitetelor comunale de partid, aflați la cursurile de perfecționare ale Școlii interjudețene de partid Constanța: **Gheorghe STOICA**, Comana — județul Constanța; **Gheorghe DUMITRAȘCU**, Trivalea-Moșteni — județul Teleorman; **Chelcea CONSTANȚIN**, Mihai Viteazul — Constanța; **Marin TURCU**, Roșiori — județul Brăila; **Neculae MARDARE**, Jorăști — județul Galați, își propune să aducă în discuție:

● Căi și mijloace prin care comitetul comunal de partid dezvoltă la cadrele cu munci de răspundere calități politice;

● Locul și rolul acestor cadre în asigurarea conducerii politice a sectoarelor respective, în activitatea de educare comunistă a colectivelor în care muncesc;

● Puterea exemplului personal în afirmarea și dezvoltarea calităților politice ale cadrelor cu munci de răspundere.

Transformările revoluționare care au loc în viața satelor noastre în domeniile economice, politic, social și spiritual, multiplele și complexe probleme pe care le ridică fiecare sector de activitate, fiecare unitate economică cer, așa cum sublinia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, din partea cadrelor de conducere, la toate nivelele, pe lângă o pregătire temeinică de specialitate, o cunoaștere profundă a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, o stăpânire profundă a metodei materialist-dialectice de analiză a fenomenelor sociale, o înțelegere științifică a realităților, a caracteristicilor epocii în care trăim.

Practica a demonstrat că aceste cerințe pot fi îndeplinite numai dacă oamenii cu munci de răspundere militează pentru creșterea nivelului lor politic și ideologic, luptă pentru înfăptuirea politicii partidului în domeniul în care lucrează, desfășoară o intensă muncă educativă în colectivul pe care-l conduc, constituie exemple personale în toate împrejurările.

Dialogul nostru cu tovarășul **Gheorghe STOICA** încearcă să răspundă la întrebarea: ce rol are comitetul de partid în cultivarea calităților politice la cadrele cu munci de răspundere?

Red.: — Problema pusă în discuție vizează două laturi fundamentale ale calității de om politic: prima, de ordin practic, organizatoric, a doua — de ordin ideologic, moral, laturi care se condiționează, se întrepătrund. Consider că de la această subliniere trebuie să pornim.

Gh. S.: — Evident. Conștiința politică reflectă în fond activitatea practică, concretă. Sigur că creșterea conștiinței socialiste revoluționare depinde în mare măsură de efortul individual. Cred, însă, că numai acest efort nu este suficient; el trebuie întregit de o vastă activitate a organelor și organizațiilor de partid, atât pe plan organizatoric, practic, cât și teoretic — educativ. Cum și în ce fel trebuie sprijiniți și îndrumați tovarășii cu munci de răspundere pentru ca ei să asigure, în primul rând, o conducere politică în sectoarele pe care le conduc ne-a preocupat și ne preocupă permanent. Așa cum se subliniază în programul ideologic al partidului, elaborat de plenara din noiembrie 1971, ridicarea rolului conducător al partidului și dezvoltarea continuă a democrației socialiste impun creșterea nivelului politic-ideologic al cadrelor de partid și de stat, al tuturor comunistilor, formarea unei

înalte conștiințe socialiste a întregului popor, pentru a putea acționa în mod conștient în făurirea propriului lor destin. În lumina acestei sublinieri, comitetul nostru de partid s-a preocupat și se preocupă permanent de creșterea răspunderii conducătorilor de instituții și întreprinderi, de pe raza comunei, față de activitatea politică și educativă ce o desfășoară în colectivele în care muncesc, de modul cum această activitate se reflectă în îndeplinirea sarcinilor economice și sociale ale fiecărei etape.

— Cum ați acționat concret?

— Am pornit în primul rând de la membrii și activii comitetului comunal de partid, în care sînt cuprinse cadrele cu munci de răspundere și specialiști de pe raza comunei. Aceștia li s-au încredințat sarcini concrete, au fost repartizați pe organizații și sectoare de muncă unde răspund de activitatea politică. Periodic, ei informează comitetul comunal despre felul

cum își realizează sarcinile pe linie de partid și pe cele economice la nivelul unităților în care lucrează.

— Practica a demonstrat că eficiența activității politice depinde de gradul de pregătire ideologică, de însușirea în profunzime a documentelor partidului nostru, de înțelegerea științifică a sensului și semnificațiilor lor. Ce ați inițiat în acest sens?

— În primul rând, toți conducătorii unităților economice și instituțiilor social-culturale au fost integrați în sistemul învățămîntului de partid. Majoritatea sînt propagandiști sau agitatori, sînt cuprinși în anumite colective de studiu pe care le inițiază comitetul de partid sau birourile organizațiilor de bază. Pe lângă acestea am creat, prin înființarea cabinetului de științe sociale și punctele de informare, un cadru optim pentru pregătirea lor ideologică. Chiar și succint reliefate, măsurile întreprinse de comitetul nostru comunal au avut înfrîngiri pozitive. Se remarcă o preocupare din ce în ce mai mare a cadrelor de conducere de a privi activitatea lor în primul rând sub prisma muncii de partid atât prin formele și mijloacele care le folosesc, cât și prin capacitatea lor politică și organizatorică de participare și mobilizare a colectivelor de muncă la îndeplinirea exemplară a sarcinilor, precum și printr-o activitate educativă intensă cu fiecare om în parte.

— Acest mod de a înțelege răspunderea politică a funcției profesionale s-a răsfrint pozitiv asupra rezultatelor economice?

— Evident. Voi aminti doar rezultatele bune obținute de C.A.P. Comana (președinte Nicolae Hudițeanu), C.A.P. Tătaru (președinte Menat Sadi), C.A.P. Scărișoreanu (inginer șef Romeo Cătușeanu) și de multe alte sectoare de activitate de pe raza comunei noastre.

— Adîncirea democrației socialiste, sublinia în discuția noastră tovarășul **Gheorghe DUMITRAȘCU**, înseamnă participarea largă a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești, pe de o parte, iar pe de alta, transpunerea de către aceștia în viață a hotărîrilor stabilite. Importanța din ce în ce mai accentuată a acțiunii conștiente, profund motivate, formarea multilaterală a omului nou sînt tot atîtea imperative care cer conducătorului să acționeze în per-

manență ca un om politic, ca un adevărat activist. Între sarcinile profesionale ale conducătorului și sarcinile de partid există o strînsă interdependență. Aceasta a determinat comitetul nostru comunal de partid să acționeze pentru ca fiecare comunist cu muncă de răspundere, — și așa trebuie considerat toți cei care conduc colective de muncă, mai mici sau mai mari — să înțeleagă atît necesitatea de a acționa în toate împrejurările ca oameni politici cit și trebuința ca ei înșiși să aibă o pregătire politică corespunzătoare. În acest sens, am inițiat studiul și însușirea temeinică de către toți conducătorii de colective de muncă a programului elaborat de partid pentru actuala etapă de dezvoltare, a documentelor noi apărute, ajutîndu-i să înțeleagă esența și semnificația măsurilor stabilite de partid.

— Este de la sine înțeles că preocupările comitetelor comunale de partid — și noi am evidențiat doar cîteva din acestea — vizează nu însușirea „în sine” de către cadrele cu munci de răspundere a calității de om politic, ci îndeosebi materializarea acestei însușiri, exteriorizarea ei, dacă putem spune așa. Și așa cum ați subliniat, acest lucru se impune obiectiv. Socialismul este opera conștientă a maselor.

— Evident. Voi da în acest sens un exemplu. Cu cîțiva ani în urmă, la I.A.S. Schela se înregistrau abateri de la disciplină, absențe nemotivate, se executau lucrări de reparații superficiale, existau dese sustrageri din produsele agricole, manifestări de neglijență și alte asemenea abateri. Astăzi, asemenea fenomene au rămas doar o amintire... Fără îndoială, un merit substanțial îl are tovarășul inginer Velicu Agricolă, directorul actual al întreprinderii, care a știut să îmbine armonios calitatea de specialist, de organizator, cu aceea de educator. Și reușita lui se explică îndeosebi prin consecvența muncii de la om la om, prin permanenta informare a oamenilor cu principalele probleme ale politicii interne și externe a partidului, prin explicarea sen-

BADEA MINDRA
D. DICEANU

(Continuare în pag. 12)

Prima zi de mai a fost numită de români Armîndeni. Ziua în care ne împodobim porțile cu crengi și casele cu flori. În care deschidem ferestrele larg, să intre soarele. Întîmpinăm această zi ca pe o bucurie. Ea celebrează primăvara și munca, renașterea naturii și efortul creator. Armîndeni i-au zis înaintașii noștri acestei zile minunate, așezînd-o printre sărbători. Ne aminteste o rază din copilărie, un vers (poate de Iosif, poate de Pincio: „a muncii sîntă sărbătoare”), vedem parcă defilînd prin fața noastră mulțimi cu brațele pline de flori. Pentru noi toți, pentru toate popoarele, ea este sărbătoarea muncii, a înfrățirii celor ce muncesc. Cercurile muncitorești și socialiste din România au cinstit-o ca pe un simbol al solidarității încă spre sfîrșitul celuiilalt secol. De fiecare Armîndeni muncitorii au ieșit cu steagurile în șir fluturînd în vîntul primăverii să-și rostească vrerea. În condițiile nefaste ale asupririi burghezo-moșierești, Armîndeni a fost o zi de luptă, o afirmare a forței de coeziune a clasei noastre mun-

În întîmpinarea acestei sărbători a muncii se cuvine să adresăm un elogiu făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, tuturor muncitorilor, tărînilor și intelectualilor care nu-și precupețesc forțele în vederea propășirii continue a patriei noastre socialiste. Un elogiu adresat muncii însăși, hrană a tuturor satisfacțiilor, chează a mersului nostru înainte, efigie a demnității noastre, apare cu atît mai necesar și mai firesc cu cît trăim și muncim într-o țară care și-a făcut din muncă un crez și un scut. Piatră unghiulară a codului nostru moral, munca este o îndatorire și o satisfacție de zi cu zi, o dovadă a participării fiecăruia la creșterea avuției naționale, un prilej de mîndrie și o onoare. Că munca nu este o povară, ci o biruință și o bucurie — au spus-o mulți înțelepți ai lumii, din cele mai vechi timpuri. Încă Hesiod, autorul aceluia poem dedicat eforturilor umane, „Munci și zile”, ne-a lăsat ca pe o povață acele cu-

VALENTE

armîndeni

citoare, un stîndard înălțat către viitor. Ne amintim apoi de primul 1 Mai liber, de după război, de revărsarea acelor explozii de bucurie pe străzi, de carele alegorice întruchipînd năzuința plenară către o viață nouă.

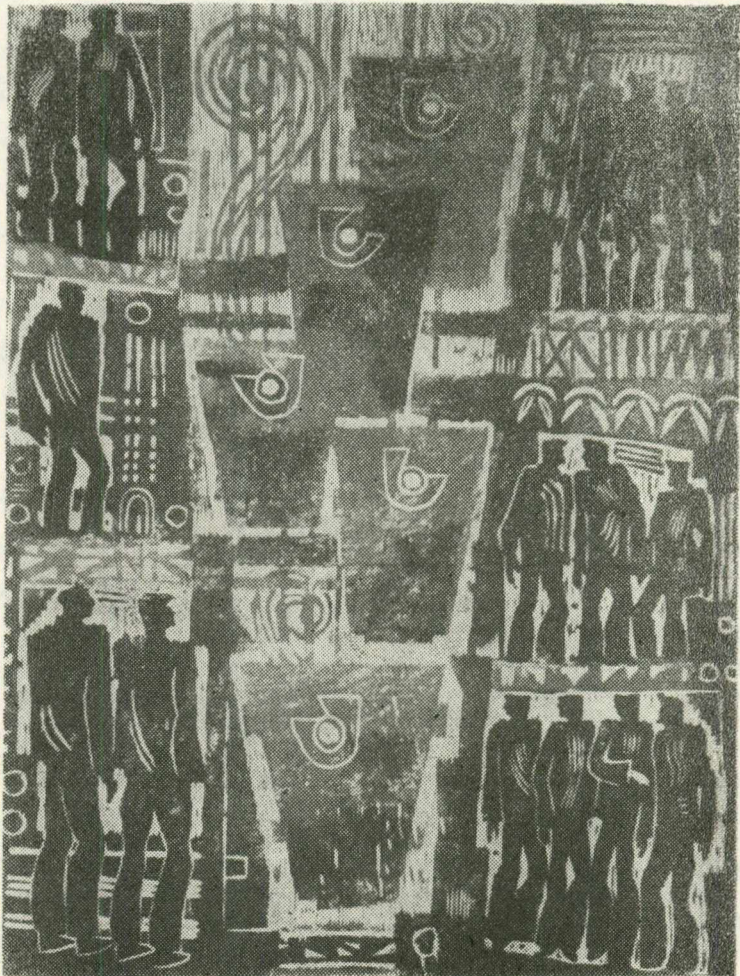
Sărbătorim astăzi un întii mai al certitudinii, al încrederii în destinul nostru, în viitorul nostru. Întîmpinăm acest Armîndeni în hainele hărniciei. Trăim într-o țară care a abolit pentru totdeauna relațiile de asuprire și inechitate socială, o țară în care fiii și fiicele sale formează o unică familie a muncii libere, avîntate, îndreptată spre binele comun.

vinte care laudă munca: „nu munca este rușinoasă, ci lenca”. Între antici, aflăm la Sofocle un adagiu la fel de succint și de elocvent: „nimic nu izbindește fără muncă”. De la Seneca la Emerson, de la Democrit la Engels, aflăm numeroase alte splendide aforisme care cristalizează în cuvintele lor adevărul și frumusețea muncii.

În procesul muncii omul a devenit om. Tot ceea ce s-a înfăptuit de-a lungul mileniilor pînă astăzi, edificiile, statuile, drumurile prin lume și atîtea alte minunății — sînt roade ale muncii. Marx și Engels au meritul de a fi arătat că adevărata eliberare a omului și adevărata sa personalitate nu se pot înfăptui decît prin înlăturarea asupririi, prin întro-narea unor relații noi între oameni, de colaborare și ajutor reciproc. Ceea ce visase Faust: „un brav popor pe-o liberă cîmpie”, ceea ce au visat toți utopiștii, ceea ce au năzuit popoarele de-a lungul istoriei — se înfăptuiește sub ochii noștri, astăzi. Sîntem participanți și martori la un timp istoric unic în mîreția și noutatea lui, la o operă unică și unanimă, aceea a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Anul pe care-l parcurgem este anul decisiv al actualului cincinal, treaptă spre mai binele patriei noastre, an de sporite eforturi, de nobilă sîrguință. Știm că numai de noi, de rezultatele muncii noastre depinde viitorul nostru, al patriei întregi. Această conștiință trează a muncii ne animă și ne înnobilează.

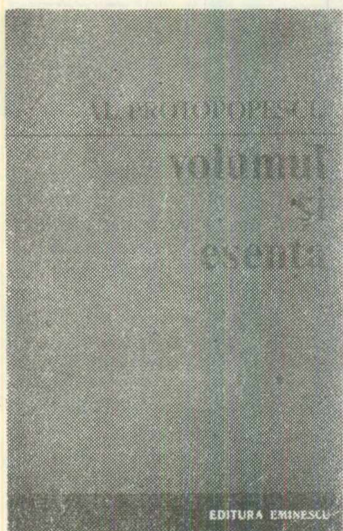
Sărbătorim acest Armîndeni purtînd în cugete și în simțire o aceeași nestrămutată hotărîre de a nu precupeți nici un efort pentru realizarea mai repede și mai bine a actualului cincinal. Întrăm în primăvară cu această fierbinte încredere în mai binele patriei. Aducem în primăvara vîrurilor lumii idealurile noastre de pace și prosperitate. Contribuim cu munca noastră, a fiecăruia, la împlinirea dezideratelor de mai bine ale tuturor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea din lumea întregă.

ION LUNGU

● GHEORGHE CERNĂIANU

Turnătorie

Ca și în poezie (*Exilul imaginilor*, 1968), Al. Protopopescu își manifestă în critică spiritul contemplativ, tratând cu un aer distrat sau ironic aparențele și înșufletându-se în fața a ceea ce i se pare esențial. Această atitudine, care ar institui o stare de contrarietate și inhibiție dacă s-ar manifesta tranșant, și-a găsit, ca și în cazul lui Valeriu Cristea, un instrument mai subtil de înfrângere a inerțiilor și de convertire a virtualului interlocutor: persuasiunea. Momentele de plictiseală sau de rezolvare sumară a demonstrațiilor lipsesc. Mereu inventiv și atent în distribuirea argumentelor, criticul întreține o continuă atmosferă de jubilație. Uneori, căzind victimă propriei sale seducții, el se ascultă vorbind și se privește gesticulând, dar aceste crize de narcisism sînt rare și nu afectează consecvența cu care sînt respectate cîteva principii tutelare.

Privind înainte de toate literatura ca artă, Al. Protopopescu îi identifică valoarea recurgînd la criteriile estetice. Această adaptare la obiect, care pare ușor de realizat și care este inclusă, de altfel, în declarațiile programatice, insesizabil trădăte în practică, ale diferiților autori, reprezintă, în cazul său, însuși modul de funcționare a actului critic. Incursiunile în alte domenii, favorizate de inteligența de tip asociativ și stimulate de cunoașterea intimă a culturii franceze (cultură prin excelență eseistică și refractară specializării), nu intră, din cauza acestei integrități profesionale, într-un regim prohibitiv. Literatura este, dimpotrivă, pusă în relație cu diverse alte forme de activitate a spiritului și analizată ca expresie a existenței individuale sau sociale. Înșă, în stabilirea valorii, criteriile determinante rămîn cele deduse din specificitatea obiectului: capacitatea de transfigurare, expresivitatea, originalitatea viziunii, coerența interioară. O altă preocupare insistentă, care produce uneori exagerări, dar de la care nu se abdică niciodată, este promovarea unei literaturi emancipate, moderne. Ori de cîte ori are ocazia, Al. Protopopescu subliniază actualitatea operelor, noutatea lor în raport cu tradiția. Privit retrospectiv, acest demers își dezvăluie caracterul sistematic, rolul important deținut în constituirea unei viziuni critice proprii. Deși conține studii și analize consacrate exclusiv romanului românesc, *Volumul și esența* (Editura Eminescu, 1972) oferă o imagine sintetică a activității lui Al. Protopopescu, cartea se deschide cu o versiune a studiului *G. Călinescu și unele probleme teoretice ale romanului*, care, citit cu seninătate, se evidențiază nu numai prin caracterul său reverențios și strict circumscripționat la obiect, atît de diferit de volubilitatea aci-

dă a lui Al. George sau de infatuarea rudimentară a lui M. Nițescu (critici contestatari ai lui Călinescu), ci și prin adevărul obiectivei fundamentale: în raza enormă a sensibilității sale critice, G. Călinescu nu a cuprins totuși și primele rezultate ale influenței pe care Proust și ceilalți promotori ai înnoirii construcției epice au exercitat-o asupra literaturii noastre. În demonstrația lui Al. Protopopescu, nu concluziile, ci argumentele sînt uneori vulnerabile. Astfel, observația că, în expunerile sale de principii, G. Călinescu pledează alternativ pentru creație și analiză, nu are în vedere faptul că asemenea oscilații sînt explicabile la un critic care teoretizează pe marginea textelor. Discutînd un roman cazuistic și prolix se poate pleda pentru „creație”, așa cum avînd în vedere o povestire frivolă se poate pretinde o adîncire a „analizei”. În gîndirea călinesciană, literatura reprezintă un mod de a reduce varietatea fenomenală la tipuri, un mijloc de a sesiza universalul în particular.

Romanul spre care converg preferințele exprimate în *Volumul și esența* se caracterizează printr-o absorbire a creației în analiză, printr-o epicizare a introspecției. Conform acestei optici, printre scriitorii a căror „metodă” este comentată pe larg se situează în primul rînd „analistii” afirmați între cele două războaie mondiale: Camil Pe-

trăscu, Anton Holban, Hortensia Papadat-Bengescu. Pentru a-i diferenția, criticul studiază modul în care fiecare dintre ei a receptat proustianismul. În aceste disocieri, aptitudinea de a surprinde individualitatea, de a accentua, pînă la a face vizibilă public, deosebirea între nuanțe este exploatată din plin. Iată, de pildă, finețea, dar și fermitatea cu care se definește, prin raportare la Proust, originalitatea romanului lui Camil Petrescu: „Prolixitatea, pe care autorul (Camil Petrescu, n.n.) i-o recomandă unui personaj în relație, nu se realizează în romanul său. Eroii sînt vorbăreți, dar romanul nu e luxuriant. Camil Petrescu este foarte rar minuțios și de foarte puține ori se lasă dus de «conștiința obiectelor». El, asemenea eroilor lui, este un lucid care operează cu inteligența, lămurește cu abilitate situațiile, extrage esențialul, ferindu-se de excursiile istovitoare în subconștient. Intuiția lui Fred Vasilescu pîlpîie, iar lui Ladima îi lipsește cu desăvîrșire. Romanul acesta care se desfășoară «pe hirtie», adică în scrisori și în procese-verbale, devine un produs al celui mai sever raționalism, lipsit de hazardul și halucinația pe care Camil Petrescu le admira la Proust.”

În viziunea lui Al. Protopopescu, analiza psihologică și lirismul nu se identifică, deși se stimulează reciproc. Mecanismul de funcționare a acestei interdependențe este cercetat cu minuție la Ion Vineanu și invocat ori de cîte ori se iau în discuție opere susceptibile să alimenteze confuzia tolerată de critică. Totodată, între psihologism, ca mod de existență a prozei, și psihologie, ca știință, se face o distincție netă. Conform opiniei

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Pentru Ion Gheorghe poezia este chiar starea primară, de inocență a lumii, cînd natura umană se manifestă în armonie cu natura și cuvîntul este poezia însăși. Gestul omului este în aceste condiții și un gest poetic al naturii; natura în esența ei creatoare, imprimă ritmurile cosmice, umanității. Ceea ce rămîne în primul rînd din *Megalitice* (editura Cartea Românească, 1972) este tocmai excepționala muzică a acestei sincronii monumentale din care rezultă o generoasă forță germinativă. Materia, abia fixată în forme, manifestă o excesivă poftă de perpetuare. Zeița Muma, de sub mîna căreia ies înlesnite toate potențele pămîntului, este o zeiță Demeter descrisă în ritualurile ei intime, în care modelează în matrițe „pasta planetară”, de elevul Triptoleme: „Se sculă Muma zeiță, se spală pe mîini, / văzu luna cu ugerii vacilor — / puse la cale zămislirea sfintei pîini, / urzirea măturii și-a colacilor; / un pumn de pietre de rîu / a-

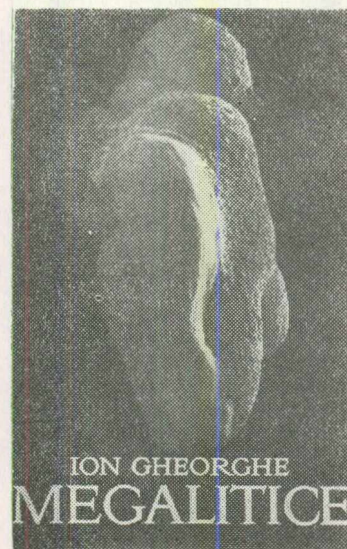
runcă-n apa ca singele de pește — / ceva tulbure, trosnind, turnă-n făina de grîu / ce zămislește; / bășici ca ouăle de broască, / gogoloaie rostogolite de nevăzutele vietăți, / din care să nască / sprintene zeități: / sub mîna tinăra și sfîntă / pe care cade faldul pinzei de cămașă / se leagă pasta lumii, se zvință, / leneșă, se-nvrîtoasă — / dar totul este încă sterp;” (pag. 5). Semănatul cartofilor, al cepei, al grîului, treieratul cu machina — „pasărea apocalipsei / mașina animală”, sădirea viei, roitul, construirea casei, tîmăduirea de boli din care cea mai gravă este sterilitatea, sînt tot atîtea gesturi, de o sublimă simplitate, cărora poetul le redescoperă forța și misterul. S-a mai spus în repetate rînduri că Ion Gheorghe are vocația stărilor primordiale. Îmi place să iau această afirmație nu în sensul ei strîmt, anecdotice și pitoresc, și nici în celălalt sens care-l arată pe Ion Gheorghe ca pe un rapsod-vizionar, un produs al unei conștiințe tutelare căreia el îi fixează frămîntările. Este poate momentul să se facă deosebirea dintre ideea despre poezie a lui Ion Gheorghe și ficțiunea poetică absolut întîmplătoare. Vocația stărilor primordiale aparține în exclusivitate poetului care o fructifică acolo unde îi place. Poezia lui Ion Gheorghe este poezia începutului absolut nu în sensul istoriei, ci în cel

mită / spre fildeșul înghețat al răsăritului de lună; / umblind printre lucruri, nebulos, ca un spectru / trece curpenul de tigvă, somnambul, / fîrît de mugurul său ca piatra electru / spre sfera astrului ovul, / rupîndu-și mătcele de clorofilă / spirale-azvirle-n haos, trușă ca Lucefer, / cățărîndu-se spre piatra de tocilă / troienită ca o planetă de colb roșu, de fier...” (p. 16). O mare sensibilitate poetică constrînge miracolele naturii să se ofere generos: pietrele palpită, au o viață vegetală abia cucerită (p. 61), sămînța de ceapă pare a repeta o altă imaculată concepție: „Merse la brazdă, lucră țărănește / pămîntul cald, mătăsos, ca tăciunele, / împingînd sămînța... / pe cea mai frumoasă și fecioară ceapă / o-nchide-ntr-o copăile de cristal / ale unei scoici abia rupte din apă — / îngropînd-o la căpătiul brazdelor, cardinal; / ureche pe ureche, auzul lumii comprimat, / spirala de ceasornic a ecoului — / împiedicate-n jurul numelui ce nu s-a mai chemat, / adormit ca puil în apele lunetece ale oului... // În albiile stelelor focul se-nvrîtoasă, / cade tot mai greu pe scări fluide — / pe cînd ceapa se trezește-n tinăra-i cămașă / pe care-o-mpinge cu pieptul și-o deschide; / crește gerul astrului și friguros și cald, / o prăpastie se taie în pietrele clare; / ceapa se cuprinde verde de-o apă de zmarald / clătîndu-și umezelile grele, de mare...” (p. 56). Fiarele au blîndețea iluminată a înțelepților. Mișcarea lor gravă, de animale fabuloase împresurate de aburii depărtărilor, urmărită atent, pare să respecte legile marilor ansambluri picturale: „Fiarele vin / vîrsîndu-și pe nări șuvițele de abur / lăptoase, despletite, ca fuioarele dărăcite, de in; / vreascuri se-aud trosnind ca niște subrede poduri — / intră marii cirezilor bărbați, / solemn, cu barbele albe încîlcite de noduri, / luînd lumea în ochii albaștri, iluminați; / se opresc la marginea albei poiene, / cu copita dreaptă scurmă — / ca pe niște brazde de fin răstoarnă proaspetele troiene, trăgînd cu ochiul plin de chiciură, spre turmă. / Ruginită, galbenă și rece-i iarba / ce-o dezvelește căpetenia c-un spulber de copită — / i se vede pe zăpadă urma ce-o lasă barba, / de parcă s-a tîrît o dropie rînită...” (p. 91).

Este o migrare continuă spre starea de existență imediat superioară a materiei, către elementul ei inteligent. Un efort al naturii intuit de poet și desenat chiar de mișcarea neliniștită a liniilor eposului său. Față de *Zoosophia* și *Mai mult ca plîsul*, cartea este sobră, lipsită de ardore exercițiilor lingvistice sau descriptive. Față de *Cavalerul trac*, ea are avantajul poeziei neconstrînse la o temă.

În *Megalitice* găsim o poezie de o simplitate emoționantă, scrisă într-un limbaj dinamic, îngreunat de imagini, din care se configurează puternice densități cristaline. Ion Gheorghe are un simț al limbii pe care nu-l mai găsim, dintre contemporani, decît la Nichita Stănescu.

MIRELA ROZNOVEANU

fragmente din

biografia unor cărți contemporane

(II)

Există însă o relație între scriitor și întii săi lectori, între care se află și editorul — iar Maiorescu, Ibrăileanu îndeplinesc, practic, funcție de editori — relație care determină pe acesta din urmă să lase necunoscute momentele sau etapele actualului creator. Teoria literaturii ne oferă ample explicații de principiu cu privire la felul cum se ajunge de la „ideea artistică” primă la opera propriu zisă. Teoreticienii aceștia sînt adesea dintre redactori de revistă și editori, deci au destule cunoștințe în materie ca să nu greșescă. Ceea ce spun ei este plauzibil și folositor pentru lămurirea psihologiilor artistice, a funcțiilor conștiinței artistice și ale artei, pentru urmărirea concretă a procesului de elaborare literară. Reiese din atari teorii că opera e un fel de dat în care nu se poate intercala nimeni; nimic exterior nu poate conșona cu vibrațiile scriitorului, care în clipele cînd scrie e un veritabil demiurg, prins în stări unitare și unice...

...Stare unitară și unică la un romancier, care adesea gîndește și lucrează la un roman mulți ani de zile; sau la un poem ca **Luceafărul**, alți ani și opt variante principale; sau la o piesă ca **Danton**, asemenea, spații uriașe de timp. Stare unică la un sculptor care bate cu ciocanul în dalta — sau în creierii lui — luni și luni în șir!

În acest spațiu, starea unitară și unică e adesea spartă de alte lucrări care se intercalează celor anterioare.

Acest capitol nu poate fi dezvoltat aici și acum. Însă o legătură cu problema care ne preocupă există, și foarte strînsă: de vreme ce, după trecere de timp, un scriitor poate reîntra în atmosfera cărții sale, atunci de ce un altul, care cunoaște bine opera scriitorului, nu s-ar putea și el integra, parțial, în procesul care a stagnat o vreme, în atmosfera care trebuie reconstituită? De ce nu l-ar putea înțelege, repeta parțial interior, și n-ar fi capabil să refacă etape ale lui, elaborînd în spiritul cărții, sub formă de sugestii, continuări sau prelungiri posibile, propunînd soluții la care autorul nu se gîndise. De vreme ce un actor, un coregraf, un interpret muzical săvîrșesc curent acest lucru, e din specificul artei lor, de ce n-ar fi îndreptățit și editorul să aspire la un atare drept, sau mai exact, la o astfel de condiție?

Dreptul îl are; s-ar zice însă că nu-l valorifică, nu profită de el.

Adevărul este altul, dar el nu e mărturisit. Integrarea subtilă a unora dintre editori în procesul amintit s-a petrecut și se petrece în forme diverse și în proporții care nu odată sînt de nebanuit. Această parte a contribuției editorului cată să rămînă anonimă și neintegrată firesc muncii generale a autorului, care a asimilat-o, a topit-o, a încorporat-o materiei operei sale. El nu are dreptul moral să și-o revendice, nu e a lui, așa cum raza soarelui care se reflectă pe fața lacului nu e a apei ci a soarelui, chiar dacă prin reflectare ea își sporește căldura și scînteierea. Și nu are dreptul — nu doar să și-o revendice, dar nici s-o istorisească, să se mîndrească în lume cu ea, căci faptele lui din această serie intră în statutul muncii lui, în atributele și datorile funcției lui sociale. El va duce cu dînsul mulțumirea

sau mîhnirile împrejurării, nu mai în dînsul. Dacă va povesti cum s-au petrecut, în intimitatea comunicării lui cu autorul, declanșările noi ale procesului creator, nu va fi crezut; cum nu le va spune, și cum nici scriitorul n-o va face, se va ști că nici n-au fost. Deci, trebuie să rămînă că nici n-au fost, cu toate că uneori chiar porțiuni anumite ale operei, șlefuirea cîte unui detaliu, un cuvînt potrivit în vers, un cuvînt, dar esențial, sînt ieșite din mîna sa, nu a artistului. Și, judecînd exact, dacă în colona lui Bernini de la biserica Sfîntului Petru din Roma o friză nu e a marelui arhitect, ci a altcuiva; dacă „mîhnirea” din **Scrisoarea II** nu e a lui Eminescu, ci a lui Maiorescu — e prin aceasta colonada mai puțin a lui Bernini, și **Scrisoarea II** mai puțin a lui Eminescu? Ar fi absurd s-o pretindă cineva și, ca atare, absurd s-o povestească — deși uneori contribuția cîte unui editor nu e

— PREAMBUL —

doar de ordinul sugestiei schimbării „scîrbei” cu „mîhnirea”. Desigur, și din cauza acestei măsurări a proporțiilor reale între ce creează scriitorul și ce sugerează editorul, acesta din urmă nu transmite faptele din această serie; nu în primul rînd din cauza diferenței de proporții materiale între o acțiune și cealaltă, ci mai ales din cauză că unul sugerează iar altul creează, inventează, concretizează.

Ovidiu e construit, în scheletul lui ideatic, de Maiorescu, lucrul e limpede, dar e scris ca piesă de teatru de Alecsandri, și contribuția primului, de la un punct, nu interesează pe cititor sau spectator. (Vom spune că nu Maiorescu e cel care divulga împrejurarea, nu el se abate de la regula tagmei, care e a tăcerii; criticul a îndeplinit lucrul cu anticipație, el a consemnat, simplu, în jurnalul său, scrisoarea pe care i-a trimis-o lui Alecsandri, în momentul cînd i-a trimis-o; poetul a urmat calea propusă în scrisoare; timpul, obiectiv, a păstrat Jurnalul). Și Maiorescu a dus cu el satisfacția întîmplării acesteia, ca și pe aceea a finalului din **Scrisoarea II**, și

n-am fi știut ce i se datorește dacă n-ar fi existat reproșul lui Caragiale, adevărata parte publică a editorului!

Așadar, șirul acesta de fapte, un editor nu le poate comunica aproape niciodată, pentru că aceasta e legea funcției lui, e „jurămîntul lui Hippocrate” al editorului.

Însă există o altă serie de fapte, din aceeași istorie a cărții în timp ce ea se scrie, sau îndată după aceea, pînă cînd intră în conștiința publicului. Cum e, de exemplu, „la bataille d'Hernani”; cum e concurența între Regele-Soare și mama sa, secondată de curte, în privința acceptării sau interzicerii lui **Tartuffe**; sau cum e drama de zece ani a lui Sevchenko din fortul Orenburg și din acela de la Marea Caspică; sau cum e, să spunem, suita de fapte care au precedat și au urmat scrierea **Pădurii spinzuraților** a lui Rebreaanu, de la proiectul prim al lucrării, din 1916, pînă după aflarea dramei fratelui Emil, care încercase să dezerteze la ai săi. Acestea nu-l au neapărat participant pe editor, ci numai martor, cunoscător al împrejurărilor, și acestea merită să fie cunoscute, se pot comunica. Evident, faptele din această serie le știu și alții, sau știu și alții o parte. Fiecare își istorisește, ca într-un ciudat și mereu repetat **Decameron**, crimpeul său de cunoaștere, ca să se reconstituie povestea întreagă, iar uneori să se corecteze ceea ce știu alții nu numai fragmentar, ci și alături de adevăr. Se întîmplă că semnatarul acestor rînduri știe mai multe astfel de împrejurări, aparținînd istoriei cărților, petrecute în anii din urmă, cam douăzeci, chiar mai mulți, și cărora le-a fost martor. Prietenii mai tineri, sau alții care nu sînt mai tineri, aflînd unele din aceste povești, au fost de părere că ele interesează și că ar merita să fie trecute pe hîrtie, nu neapărat sub forma unor notații de jurnal sau a memorialisticii, ci ca episoade legate de unele cărți, episoade puțin sau deloc cunoscute de altă lume. Nu e drept să se piardă — spun ei, și probabil că au dreptate. Rezerve sînt, în a o face, nu scrupulele delațiunii, despre care s-a vorbit mai sus — cel ce scrie aceste rînduri nu s-ar abate nici el de la regula categoriei sale, — dar acea ezitare de a da în lumină lucruri întîmplate prea de curînd. Obșnuința mai veche așeza treizeci de ani între momentul consumării faptelor, sau dispariției autorului, și momentul scoaterii la iveală a notelor memorialistice și jurnalelor. După treizeci de ani — se socotea — lucrurile au intrat în destul în albiile lor firești pentru a nu mai învia patimi stîrne ori deschide din nou răni dureroase, pentru a nu atinge persoane. Spațiul

MIHAI GAFIȚA

(Continuare în pag. 14)

ITINERARI VOICULESCIENE

Cu Ultimul Berevoi, cu Pescarul Amin, cu Zahei orbul se încheie lungul șir al purtătorilor de mit din opera lui V. Voiculescu. Trecerea generațiilor, intrarea lor în istorie a istovit forța sacră a creației. Cei din urmă izgoniți din edenul voiculescian cad într-o lume care le e străină. Străvechea lor înțelepciune, moștenită din moștrămoși, se dovedește neputincioasă în fața noilor legi. Magia lui Berevoi nu mai are nici o putere, Derventul nu îl mai poate vindeca pe Zahei. Amurgul își întinde umbrele peste tărîmul vechilor inițiati. Intrată în istorie, omenirea s-a abătut de la adevăratele sale rosturi; instituțiile falsifică adevărul, în numele spiritului tranzațional, al individualismului feroce, al maculării omului de către om. Este vizibil aici, ca și în opera lui Blaga, Arghezi ori Sadoveanu, protestul scriitorului împotriva unei orînduirii sociale ce distruge valori spirituale transmise din veac. O nouă zeitate ia, în opera lui V. Voiculescu, locul celorlalte: știința. O zeitate capricioasă, nu odată înșelătoare, dar zeitate, forță atotputernică. Scrisă în 1943 (deci mai înainte de Ultimul Berevoi, Zahei orbul, Pescarul Amin, dar nu în afara orizontului lor) **Demiurgul** are ca subiect tocmai această lume, lumea ce trebuie purificată prin știință. Dar poate fi ea într-adevăr purificată prin știință? Comentariile piesei au fost puține și, îndeobște, nefavorabile ei. E drept că piesa (una din cheile înțelegerii lui V. Voiculescu, credem noi) a fost citită în fugă de exegeți, în fugă, chiar de remarcabilul cîntăreț care a fost Vladimir Streinu, autorul unui studiu important asupra scriitorului. (Vezi Vladimir Streinu, Opera literară a lui V. Voiculescu, studiu introductiv la V. Voiculescu, Capul de Zimbru, Povestiri, I. 1966, Ed. pentru literatură, pp. V-XLI.)

În 1943, scriitorul își pune prin această piesă cîteva întrebări care îl urmăriseră de-a lungul unor decenii de activitate de scriitor și medic: este posibilă transformarea omului, a ființei, cu ajutorul științei? Oare omul nu se aventurează prea departe atunci cînd contestă creația naturii, încercînd să o perfecționeze? Opera „Demiurgului”, genial chirurg, reîncepe lupta titanică de redefinire a lumii în virtu-

tea legilor sale inițiale: pentru redefinirea omului. Iată o ședință de lucru a colaboratorilor Demiurgului, în indicațiile de regie ale lui V. Voiculescu: „...se face o lumină albastră ca într-o amurgire paradisiacă. Zgomotele, vorbele devin din ce în ce mai îndepărtate, gesturile se fac mari și line, pînă ce întreaga scenă ajunge mută și îndepărtată ca o pantomimă (...) Grupul ia o înfățișare depărtată, fantastică, parcă dintr-o gravură de Doré. (...) Peste tot plutește un calm și o seninătate gîin altă lume. Tinerii îmbracăți în bluze lungi albe. Fete cu toalete albe. Regizorul se va strădui să dea o icoană cit mai aproape de închipuire unui paradis artificial”. Lumea aceasta are un singur program, inițiat de Demiurg și urmat cu fanatism de ceilalți: creația. Toți își sacrifică viața personală acestei opere de „corijare” a naturii. Două maimuțe sînt educate în scopul „civilizării” lor. Maimuțele antropoide ar înlocui omul în cazul degenerării sale, ele ar fi „unica nădejde” a viitorului. Lumea rămasă în afară — societatea de consum — e mizerabilă, atînsă de degenerescență, și de aceea maimuțele au fost crescute „într-o atmosferă atît de curată, așa de morală cum nici cel mai scump copil de om n-a fost crescut”. În fața cuștii lor, laboranții (și Demiurgul însuși) joacă spectacolul infinit al unei lumi pure. Idealul Demiurgului ar fi o omenie morală, lipsită de răutate, guvernată de principiile binelui și al frumosului. „Ceea ce nu se practică în societatea omenască, am realizat aici”, spune Demiurgul, referindu-se la maimuțele sale: „o înaltă eugenie”. Rasa obținută prin încrucișarea celor două maimuțe ar trebui să-și transmită mai departe calitățile, să „stabilească punctul de plecare a unei rase noi”. Demiurgul nu se mulțumește cu „experiența” și nu caută diferențieri de sorginte rasială, dimpotrivă. El vrea să refacă o armonie primordială, un echilibru primordial, să repete, ca să spunem așa, străvechea demingie a mitului cu mijloacele științei moderne. În sensul superior al cuvîntului, demiurgul racordează înțelepciunea străvechilor mitologii la mijloacele pe care le oferă știința: toate vicisitudinile mîntulului trebuie emancipate de servitute, crede Demiurgul, aceasta e substanța frumoasei parabole a lui Rama: „O societate, o singură societate de oameni și animale.

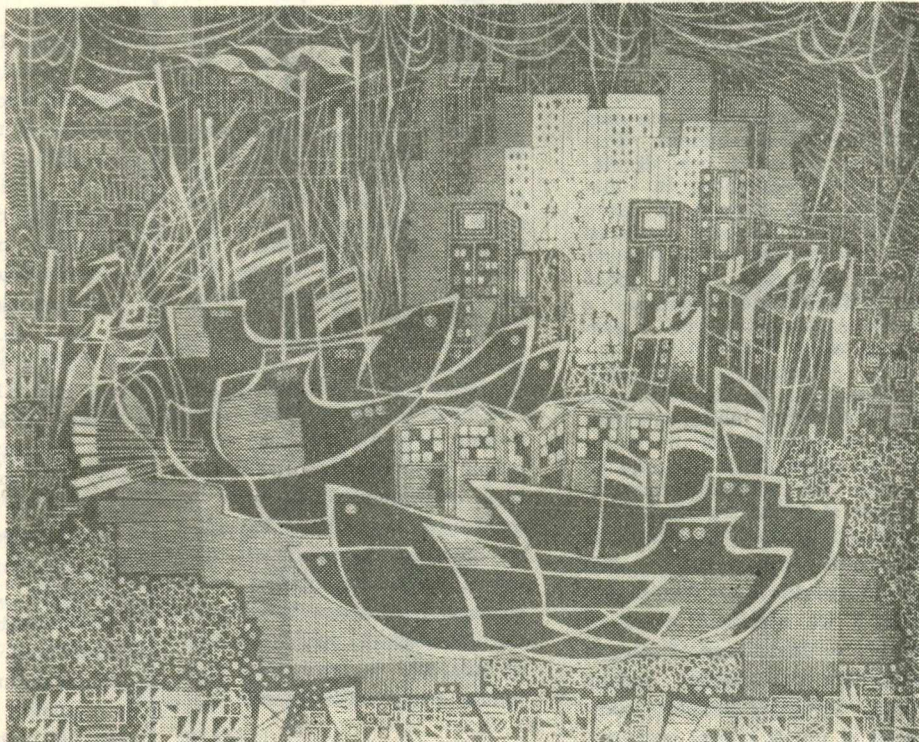
Încetul cu încetul, așa cum și-au căpătat drepturi femeile socotite multă vreme animale, și în urmă copiii, tot așa vor căpăta drepturi și animalele. Atunci omul în fruntea tuturor poate înfrunta destinul”. Dincolo de franciscanismul atît de prezent în opera scriitorului, nu putem să nu ne oprim asupra altui fapt: acela al universului tot, al necesității universului de a fi solidar în ascensiunea spre bine. Între toate ființele lumii trebuie trasată o egalitate și un echilibru, o punte, după expresia lui Claudius, slujitorul Demiurgului. Glasul lui Lucian se ridică împotriva absolutismului profesorului Mușatin; comparația Ormuzd-Ahriman pe care o face însuși Lucian, autoproclamîndu-se „spirîr al răului” e în spiritul alegorismului voiculescian, atît de iubitor de opoziții, dar, proclamînd viața frenetică, și în spiritul unor idei ale momentului. „Ce să facem atunci cu speciile astea, adică cu speciile „nedreptățite” de natură”, se întreabă Claudius. „Să le distrugem cît mai repede și mai desăvîrșit, fi răspunde Lucian, în postura „diavolească”. Să piară tot ce e nevrednic și alături de viață”. Refuzînd asceza „demiurgică”, Lucian îi opune trăirea vitală,

C. UNGUREANU

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE
IVANCENCO

Galați, port
la Dunăre

ION ANDREI

sensul ideal

De totdeauna sint
Ca cerul
Liber

Ca cerul
De unde vin culorile
Și vocea vântului
Ce rotește hora plantelor
În câmp

Sint o promisiune sinceră
A nașterii
O promisiune prin care trece
Clipa
Și tremurul cârnii mă atinge cald
De Patrie —

Ochiul străbate
În sensul ideal
De a fi înainte pământului
Cu o rotație
Senin
Pentru liniștea diminețelor

scrisă legea timpului

Născut în alt început al
Luminii
Am învățat să citesc
Ce sens are Munca
Din cartea în care e scrisă
Legea timpului și oricând
Am să fiu sabie
Chiar și pentru vînturile
Ce ies violent
Din măsură —

Adun din toate substanțele
Esența
Mă observ absolută putere
În adîncul oglinzii
De cer
Și ofer viața mea
STEMEI

împins de aer

Păsările ating cu aripa
Cimpia
N-au nici o uitare
Pentru bobul de grâu

Trupul meu
Așteaptă să vii —

Numai cu ochiul nostru
Ce-l vom lăsa izvor
În fîntînile Țării
Numai cu ochiul nostru
Să iubim
Cît ni se cuvine din
Pămîntul
Împins în aer de soare.

ION DRAGOMIR

casa

Casa jumătate construită din sufletul tău
jumătate construită din sufletul meu
se plimbă

ca un felinar prin lume.
Casa care există între mine și tine
fabrică soare și grădini

Casa
curge-n pămînt
cu zîmbet de liliac înflorit.

aici

e casa

mea

Despre păsări n-am nici o idee
cum despre mine nu pot să spun
decît că
sint ideea altora. Adică n-am trup,
nici cer

pe care să-l împrumut, inima
de cineva
îmi este aleasă.

Gura mea-i vorbirea voastră;
cu fruntea-ncrețită dinspre arborii care
pe lingă mine curg.

Iarba mă povestește sau e mișcarea altcuiva
sau e chiar singele meu care-ncearcă
să mă transporte

în trupul altcuiva?

Aici e casa mea,
a frumosului în care mă scald.

și nu

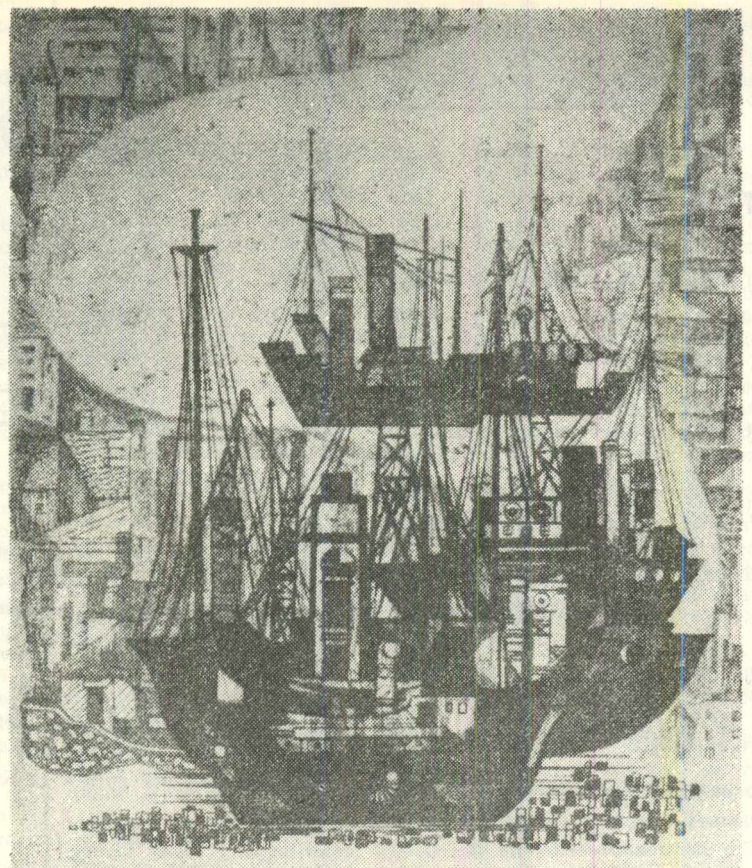
mai știu...

M-am născut lingă un lătrat de ciine și aerul
pe poartă mi-l împingea
o mină.

Nimeni nu putea să-mi vire în suflet
o pasăre și călare pe cal

am crescut mai mare decît calul.
Moartea făcea gimnastică cu cele două cimitire
ale satului și eu creșteam legat de ciine
și fără nici-o greșală
o femeie din steaua vecină m-a turnat în izvor
și nu mai știu

ce mi s-a întimplat.

● NATALIA MATEI

Șantier naval

GRANIT

Arde... ardeeee... ardeee! — strigătul plutea pe muntele abrupt și prin văi. Înainte ca să mă tragă cineva în adăpost am reușit să văd de jur-împrejur locuri lipsite de animația obișnuită a oamenilor. Nimic nu mai mișca. Încremenise și aerul pentru o clipă. Deodată această nemișcare a fost zguduită de o explozie, alta și alta. Măruntălele pământului scrișneau. Masivul de granit din fața noastră se clatină o clipă apoi se prăbușește într-un zgomot asurzitor. Peretele parcă icnea și ofta. Un timp, aerul mirosi a piatră arsă și praf. Cînd ultima pietricică fu scoasă din locul ei de mii de ani am reușit să văd chipul aspru, bătut de vînt al celui care minuse maneta declanșatorului electric. Fața îi era acoperită de un strat de praf vinețiu de granit. Numai ochii lui zîmbeau odată cu buzele omului trădînd hotărîre.

— V-a plăcut?
Încă nu-mi revenisem după tu-

netul exploziilor și prăbușirii zidului. M-a ghicit și urmă:
— Dacă stați cîteva zile aici o să vă obișnuți. Să facem cunoștință. Și-mi întinse mîna viguroasă.
În momentul acela nu știam nimic despre cel cu care am umblat apoi prin toată cariera. Ochiul lui urmăreau mișcările oamenilor.
— Da. Sintem mai puternici.
Nu înțelegeam la ce anume se referă și a ținut să precizeze.
— Granitul e tare el, dar oamenii îl întrec, ei sint mai puternici — oamenii!
Îl ascultam și priveam muncitorii. Cu mișcări îndeminate și iuți încăreau vagoanele lili-puț care ajungeau pe estacadă, apoi în benele funicularului pornind lin, ducînd piatra peste doi kilometri, pînă la malul Dunării unde șlepuri marine băteau apa fluviului în așteptarea prețioasei încărcături.
Ceea ce mi-a atras atenția la acești oameni erau minile:

puternice, de o bișnuită și mișcă
Am ajuns la se
Aici fiecare bu
trecea prin aces
cioplite: dale pe
trotaurelor, cub
pentru șosele. C
pra lucrului, oar
în ritmul daltei
lor, cizelau.
Tovarășul meu
fără mîndrie.
— Străzile Rom
Berlinului, nu
orașele țării, sin
din ele, cu grar
prin mîna pietr
coaia.
Spunea vorbele
nedisimulată. Pa
tru toți acești o
prea meșteri în
ba, dar mintea
transfigurează m
În discuțiile în
muri (interlocu
permiteau să p
taifas) cu șeful
Iacobdeal am a
lucru obișnuit
să fie îndeplini
— Noi nu ne p
depășirii.

VIRGIL

ghirla

Cu cită eleg

Acelor pentr

Ființa lor, c

Și scări sola

Efluviile un

Își risipesc

Prin ondula

Ca niște sfă

Te pierzi, l

Ca pe-o min

Galopul se-

Dispare-n p

Cer de sticlă-n orizont apasă;
prin oglinda lui netulburată
apăru din lume depărtată
un străin venit după mireasă.
Mama stă în cumpănă și plînge.
Și o roagă-atît de dulce fata...
Fratele la fel. Ea vede pata
în lumina ochiului de sînge.

Figure-i copila, de iubire.
— De-o să-ți fie dor, în an
odată

o aduc de unde-i măritată
dacă-o lași să meargă după
mire.

— Teamă-mi e să nu-ți înghită
drumul

anii, vamă, unul cite unul!
N-ai să poți să rupi din

rădăcină
ce-i clădit pe dragoste străină;
între perini, stînsă ca o miere.

inima femeii, slabă, pierde —
iar de nu-ți vei ține jurămîntul
liniște de veci nu-ți dă

pămîntul.

☆

Drumul către mire despărțit e
de inelele a nouă mări
și în urmă cerul se închide
tot cu-afîtea cearcăne de zări.

A trecut război cumplit prin
țară;
moartea-n urmă seceră și cară.
Și pe unde umbra își prelinge
se-nnegrește-a cerului meninge,
și pe unde hîmea ei apare
omul se întunecă și moare,
iarba ca de arșiți se usucă,
ochii broaștei, galbeni, se
bulbucă
și pămîntul fără nor și ploaie
ulcerează-n urmă cu noroaie.

☆

Nimeni n-a trecut de multă
vreme
pragurile casei sub blesteme;
fratele s-a dus sub ceruri
sparte
de război, pîndit în drum de
moarte.
Stă fereastra vinătă de lună
înlemnită-n golul din pleoapă.
A secat fîntîna. Zeu de apă,
în găleata goală și plesnită,
un schelet de viperă-mpietrită.
— Fata mea, cum mi-ai grăbit
sfîrșitul!

Te-a legat cu mingierii iubitel
dacă sărutarea lui nu-ți pare
ca de ger pe buze și ninsoare,
dacă visele n-au început s-arate
de coșmaruri rupte jumătate,
dacă nici un gînd nu îți vestește

deznădejdea ce mă strînge-n
clește.

☆

Lună verde unge-n cimitir
crucile ingenunchiate-n pir.
Vîntu-i mort. Doar liniștea-n
cutreier

rătăcește-ntr-un schelet de
greier.

Un mormînt mai proaspăt,
dintr-o parte,
se deschide pe la mîez de
noapte

ca o gură putredă și-aruncă
mortul refuzat odihnei încă:
— Aș dormi sub iarbă deasă,
neodihna mamei nu mă lasă;
soră, aș veni pînă la tine
dar pămîntul lingă el mă ține,
nici în lume nu pot să rămîn
nici să trec în celălalt tărîm
că-n hotarul dinspre el, ca

fumul,
jurămîntul îmi înnoadă drumul.
Du-te, rază-a lunii, și îi spune
mamei că nu pot să ies din

lume,
să m-ajute, că-i pe-aproape ora
hotărîită — și așteaptă sora.

☆

Printre umbre mama de venea

lingă fiul mort ingenunchea
limpezindu-i fața de pămînt;
crucea-n stele o zvîrlea, pe
vînt,
să le pască-o noapte rînd pe
rînd
jarul lor ascuns în zarea oarbă,
cerului din ape reci să-i soarbă
ca-n popas la drum să nu mai
stea
armăsarul răsărit din ea.

Giulgiul i-l făcu pe trup
veșmînt,
lacra spadă-n șold și perna șă
și tăcerea umedă, cuvînt...

☆

Codrul la poale
tremură cetină,
mortul pe cale
roibul nu-ncețină;
urcă parînguri

goale de ramură,
trece prin crînguri,
noaptea-l inflamură,
și iar prin pădure
il poartă cărările
și-n zările sure
il sug depărtările.
În ochii de gheață
ca scîlpătul fierului
ii tremură viață
lucerii cerului.
Curg lacrimi stelare

TEODOR BALȘ

jurămîn

pe-obrazii ca cețile
și iarăși călare
il prînd diminețile.
Și-i murmură gîndul
pe buzele searbede:
— E greu jurămîntul,
hai, roibule, repede!
(În plasa lor deasă
il strîng amintirile:
— Tu, sora o lasă
să meargă cu mirele
că nu trece anul

da

ă oferă seara,
visul,
care lumina trece
prin
n ghețar
alpin,
împînzesc
abisul !

tări constante
adele luciri
ande de priviri,
ate diamante.

în casă, și te
furi
ă-n toiul nopții
cînd
rupe și curînd
na leneșei
păduri...

tate neo-
licate.
le cioplit.
e granit
lini, erau
protecția
e pavaj
trați asu-
munceau
ciocane-
șoptit nu
leapolelui,
besc de
te, multe
are trece
din Tur-

mindrie
rbea pen-
tăcuți, nu
arce vor-
nile lor
iă dru-
nei nu-și
impul la
ei de la
este un
a planul
epășit.
problema

și-o fur depărtărilor...)
O lună cit banul
se-arată-acum zărilor.
— Hai, roib, pe sub stele
așterne-te vintului !
— Stăpîne, ți-s grele
trăpale gîndului.
Mă trag către casă,
lin ele mai leapădă !
în drum spre mireasă
șopitele scapătă.
și din zori

ul

n amurg
înă-n zori
aț cărări
i se scurg
lepărtări ;
i și nopți,
opți și zi,
pre apus
ouă țări
-au tot dus
-au tot dus
-au tot dus.

1. DESCHIZINDU-SE

IN FAȚA MEA ZAREA...

Deschizindu-se în fața mea zarea,
o lumină să taie orizonturile
venind de jos,
plăci de oțel pe care
să urci în abstracțiune.

Acolo, mișcări browniene,
infinite în murmur și-n taină,
deasupra stîncilor din adînc,
treacă vapoarele albe,
mai sus către cer, palide
abisalele zări să se dilate în sine.

Ofranda mea,
în zigzaguri albastre,
vietăți ale mării, o, voi,
fosforescențe săgetînd visul,
catargele să se incline
într-o parte și-n alta,
o stea din adînc
deschizindu-le drumul.

2. PENTRU CĂ ALTFEL

Pentru că altfel cum aș străbate cerul
cu miraculoasele lui coroane,
fără să trec prin ochiul acesta
al Pămîntului.

De la mine la el,
de la el la nemărginire,
cînd se lasă noaptea deschid
cochilia spirală pe care
vine Calea Lactee purificîndu-se.

Jocul acela mereu,
mai aproape de mine,
ca un vrăjitor care cheamă
duhurile celor trecuți dincolo
de steaua polară.

3. IUBIREA MEA VA CREȘTE

Iubirea mea va crește iar din ape
fără să știu, precum acolo-n adînc
e liniște.

Crinii albi îi voi depune
pe plajile mării,
într-o corolă de gînd
îi voi culege ambrozii
din grădinile cerului.

Pe promontorii voi așeza
oglinzile ochilor mei,
să o privească mereu,
pe unde trece briza înmiresmată

de numele ei,
buzele mele să murmure.

4. A P O I

Apoi falcile acelea mestecînd stîncile,
Scăpărări pe urmele lor, de cremene.
Înotătorul vine aici să-și încerce
puterile,
mic e trupul lui, dar marea îl
primește

ca o leoaică plimbîndu-și labele
pe spinarea lui roșie.

Și e o joacă și din cînd în cînd
scoate răgete cînd înotătorul trece
printre zălele în flăcări
ale falcilor sale deschise.

Odată și-odată, cînd îi va simți
gustul singelui, doamne,
el ar vrea să-l soarbă cu lăcomie,
fără să-l mai arunce sfîrtecat
în cuștile zilei.

5. ȘI GURA TA ARE
GUSTUL MĂRII

Și gura ta are gustul mării și jocul
ochilor tăi întru răsărit mă cheamă,
cînd e marea o cupă de aur
sub razele soarelui.

Schimbătoare vrăji și chihlimbaruri
și ametiste, comorile ies din adînc

DUMITRU BĂLĂEȚ

ciclul mării

și se retrag pe căile lor neștiute,
spirale și bucle
din părul tău adunîndu-se,
ca un miraj al puterilor sale
hipnotice.

Și cînd coboară în somn încă sună
îndelungile jocuri din care
alte tărîmuri răsar și mă cheamă
cu șoaptele gurii tale-împreună.

6. O GRĂDINĂ COBORÎTOARE

O grădină coborîtoare din munți
către valurile întunecîndu-se ale
mării,
acolo tirziu voi veni
cînd vacanțele au trecut

și părul va suna argintiu pe la
tîmple.

Amfora trupului tău
îmi va crește mai blind în privire
pe unde oglinzile zărilor se vor
întuneca,
și-l voi chema apoi mai aproape.

Și cînd devastate de frunze și roade,
vor fi piersicii palizi și viile,
voi arunca veșmintele gîndurilor
și le voi lăsa să coboare din nou
pe plaja mării, cu tine.

7. ATUNCI VA FI ALTFEL

Atunci va fi altfel cîntecul acela
amețitor,
pe sub nouri trecînd,
printre razele altor tărîmuri,
și se vor zbate neîntrerupt
orchestrele mării dezlănțuite.

Pînă cînd,
în scoicile altor urechi și ispite
vor trece luminile ei și albastrele ape,
și taina va crește și ea
în alte primăveri venind
și cu alte corăbii.

8. ZEII TUTELARI

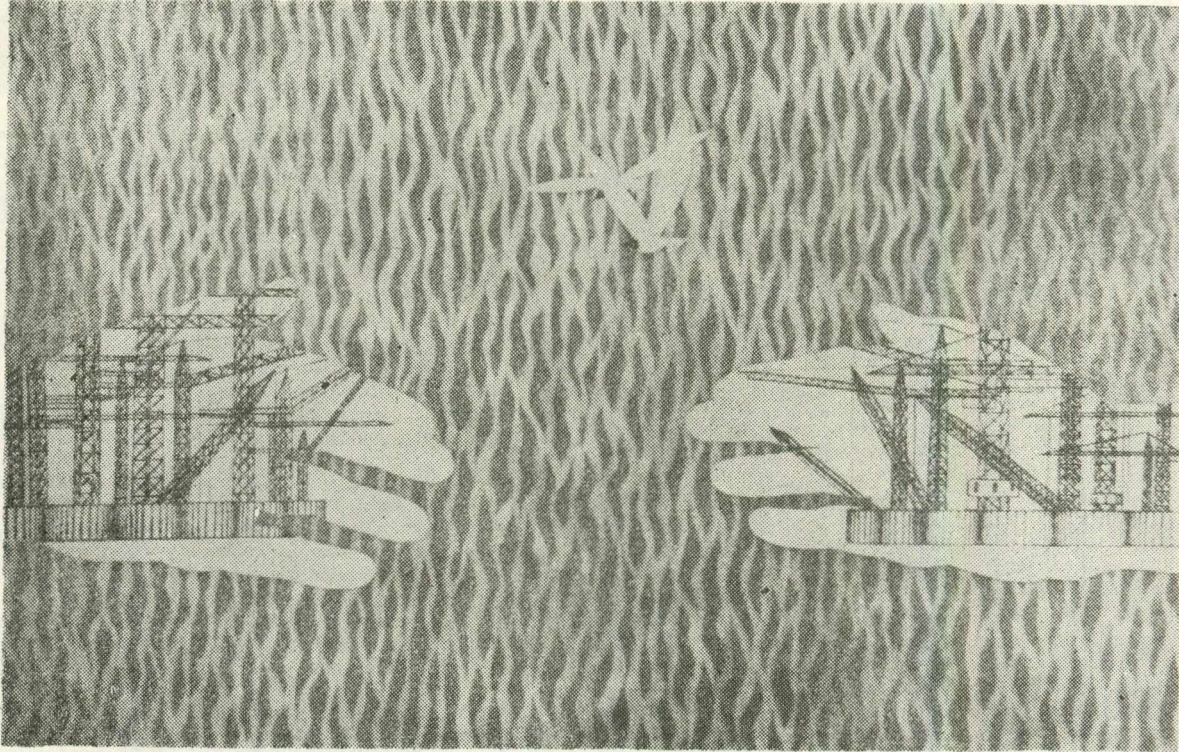
Căci nu mai există început,
valurile ca pe vremea lui Ovidiu,
cîntă
treptele, aceleași, care coboară
și o femeie duce cu sine o amforă.

Zei tutelari răsar dintr-o ceață
albastră,
pe ecranul gîndirii trec propilee,
coloane dorice, albe,
marmora lor, ca într-un vis veghează
larma valurilor venind
din adîncul timpului, fără nume.

Țara are nevoie de granit.
Se construiește mereu, mereu
— și noi nu putem să nu fim
părtașii acestor înălțări. Cinci-
nalul în patru ani și jumătate
nu e o lozincă, e realitatea ca-
re trebuie împlinită și o vom
împlini, mă asigură el arătîndu-
mi cantitățile extrase și pre-
lucrate. Am vrut să aflu cîteve
nume de muncitori remarcați
printr-o muncă mai intensă.
— Fruntașii? Toți muncesc.
Dacă fruntaș înseamnă toți cei
ce muncesc, așa cum se mun-
cește aici — treceți-i pe toți,
dar nu o să aveți loc în jurnal.
Nu m-am lăsat învins.
— Totuși...
Mi-a amîntit și numele celui
care s-a recomandat simplu la
venirea mea și am vrut să aflu
mai multe despre el.
— E vechi în carieră. Meseria
noastră se transmite din tată
în fiu. S-a născut între peretele
de granit și Dunăre. Odată s-a
îmbolnăvit. Trebuia să stea în
pat — dar cu o jumătate de
oră înaintea începerii „arderii”
ne-am trezit cu el plin de su-
doare. Vezi, nu l-a răbdât îni-
ma. Dar ce să mai vorbesc —
doar e comunist. Sufletul lui e

în muncă. Dacă l-am îndepărta
(spun ceva absurd) cred că s-ar
îmbolnăvi de inimă rea. Mi s-a
întipărit în minte: „Doar e co-
munist”. Acești oameni înțele-
geau și explicau astfel faptele
tovarășilor lor.
Piatra, piatra, da... dar grani-
tul e regele ei, e dur. Toți oa-
menii aceștia erau plămădiți
dintr-un aluat puternic, mai
puternic decît granitul.
A doua zi eram departe de lo-
cul unde explozia se declanșa
cu precizia ceasornicului, în fie-
care zi la aceeași oră, pe soare,
pe ger, pe ninsoare, pe arșiță
de cuptor. Am auzit numai strî-
gătul bine cunoscut al artificie-
rului:
— Arde... ardee... ardeeee. Apoi
explozia... și alt perete de gra-
nit prăbușit. Mi-l imaginam pe
artificier cu ochii veseli și zîm-
betul larg — zîmbetul omului
învîgător, doborîtor al mun-
telui de granit ca un Sfarmă
Piatră din basmele populare ro-
mânești. De fapt, e unul din
miile de oameni educați în spi-
ritul partidului, unul din Oa-
menii de granit, Comunistul!

AGI AMET GEMAL

IOAN UNTCH

La Porțile de Fier

La fereastra cu umbrar spre
curte
au sunat în geam semnale
scurte
Vine sora, crin de lună, sinii
i se zbat în golul alb al mîinii,
— Te-ai întors, iubitul meu de
ceară...
— Eu m-abat la tine, surioară,
că se cam arată-a fi, bag
seama,
vremea să te vadă iarăși mama.
— Mi-e-n război plecat
bărbatu-acum.
— Te gătește, sora mea, de
drum
că mi-e roibul încă ne-nvățat
să stea nopți și zile înșăuat.

☆

Prin pădurile întunecate
trece soră și cu frate
și în urma lor, pîlînd de frică,
frunzele se rup din ram și pică,
corbii se rotesc în zbor și țipă:
— Mort pe viu călare duce
pe-un brădui tăiat în cruce !
Păsări speriate fug aiurea
săgetînd în zbor întors pădurea
bătînd lung din pliscuri spre-
arătare :
— Trece mort cu viu călare
pe-un brădui tăiat în cruce !

Prin desigurii roibul mai
amarnic fuge.
Sora, către cea de-a opta seară,
ca de-o prevestire se-nfioară
și cu mina tremurînd de
spaimă
scutură pe mort de haină :
— De ce țipă păsările cînd
pe sub zborul lor ne vîd
trecînd ?
— E doar sufletul pădurii
moarte ;
țipă cînd de trunchiuri se
desparte.
Hai mai iute, roibule, te-ntrece
că e raza lunii tot mai rece.
Sora la lumina stelei vede
fratelui sticlind obrazul verde ;
— Spune-mi, frate, spune-mi
adevărul ;
de ce-i umed și ți-e putred
părul ?
— M-a plouat în drum pînă la
tine ;
norii încă-mi bîntuie prin vine.
— Mucedă de ce îți este fața ?
ochii-adînci și goi și reci ca
gheața ?
— Adormii o noapte-ntr-o
poiană
și mi-am pus pămîntul peste
geană
pleoapele să-mi poată sta
plecate

și-au rămas de-atunci
întunecate.
Fața-mi este prăfuită numa'
c-a dormit și peste ea țărîna,
timp n-avui să o mai spal cu
mina...
Au trecut apoi, fugînd călări
prin pădurea neagră, fără zări.
☆
Către-a noua seară se arată
casa într-o zare întornată.
— Eu rămîn să pască-o vreme
calul
în văpaia lunii, sus, pe dealul
de la cimitir. Tu, surioară,
pîn' la mama, singură coboară,
mie nu-mi mai stă de-aci-n
putere
să-i aduc vreo mîngiere ;
du-te-acuma, sora mea
frumoasă,
drumul meu e altul către casă...

☆

Și la ceasul nopții de răsruce
roibul fratelui se face cruce,
spada lacră și din șa
pernă pentru moarte se făcea
și în giulgiu preschimbînd
veșmintul
prima oară a simțit pămîntul
ca un fulg că-l ninge tot mai
blind

mult de dincolo de somn căzînd
iar el nu mai e decît o boare
de văzduh și de uitare.
Sună-n ușă trei bătăi. Lovit
ca de oase, lemnul putrezit
a întors în casă stîns ecou.
Se aud bătăile din nou,
toacă repetată.
— Nu-ți deschid,
moarte, încă nu te-am vrut.
Glasu-apoi tăcere s-a făcut
și urechea s-a lipit de zid.
— Eu sînt, mamă !
— Fata mea-i plecată.
— M-am întors...
În geamul plin de seară
vircolacul lunii-ncet coboară.
Zmulsă-atunci cu grabă
disperată
ca un țipăt ușa se deschide
și în pătimașă-mbrățișare
se dizolvă brațele, și-amare
lacrimi ard pe fețele livide :
degete subțiri și calcinate
își petrec prin părul ca o plasă
de păianjen, ruptă. Luna joasă
le-a aprins în ochii stînși,
carate.
Noapte-apoi le-nvăluie și sînt
doar cerneala ei fără conture
absorbită-n călimări mai pure.
Și venînd de dincolo de lume
ca o apă a-ncepuț să sune
adierea rece-a unui vînt...

UN STUDIU DE LITERATURĂ COMPARATĂ

Elena Bălan-Osiac a publicat anul trecut, la Editura Minerva, **Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză**. Fără îndoială, atacarea unei asemenea teme cu numeroase implicații în diverse compartimente științifice este un act de maximă temeritate, — mai ales pentru un tânăr cercetător. Însă, Elena Bălan-Osiac, după investigații migăloase și cercetări bibliografice multiple, se prezintă în fața cititorilor cu o lucrare care interesează deopotrivă folcloristica și istoria literaturii române și universale, lingvistica romantică și etnopsihologia, dar și pe iubitorul de poezie.

SAUDADE — SOLEDAD — DOR sînt cele trei cuvinte cu care popoarele portughez, spaniol și român definesc un sentiment tulburător — sentimentul de solitudine nostalgică — în multiplele lui ipostaze și expresii sub care se manifestă în cele trei literaturi. Așadar, lucrarea își propune „să semnaleze — precizează cu modestie autoarea — în sferă neolatina, apropierea de viziune și de atitudine existențiale, cu diferențe naturale, în modul de reprezentare lirică a condiției umane la colectivități etnice așezate la extremitățile vechii Romanii”. Dincolo de unele studii care urmăresc sub diferite unghiuri dorul cum sînt: **A SAUDADE** na poesia portuguesa de Carolina Michaelis Vasconcellos (Porto, 1911), **La poesia de la SOLEDAD en España** de Karl Vossler (1946), **La SOLEDAD Y la poesia española contemporánea** (Madrid, 1962), **Le peuple roumain d'après ses chants nationaux** de J. Kratiunesco (Paris, 1874), **Spațiul mioritic** de Lucian Blaga, sînt consultate lucrări de istoria civilizației, a culturii, limbii și literaturii popoarelor portugheze, spaniol și român, studii de literatură comparată, folclor, estetică aparținînd unor nume prestigioase: Menéndez Pidal, Ortega y Gasset, Díaz Playa, Paul van Tieghem, M. Gaster, Al. Odobescu, B. P. Hasdeu, Sextil Pușcariu, M. Ralea, Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Ov. Desusianu, N. Iorga, Liviu Rusu, Athanase Joja, G. Călinescu, T. Vianu, Al. Dima, Edgar Papu ș.a.

Limitîndu-și investigația la poezia celor trei popoare romane, cercetătoarea, ferindu-se în permanență de ierarhizări, se oprește asupra unor nume care au îmbogățit tezaurul artei universale: Lope de Vega, Gongora, Unamuno, J. R. Jimenez, R. Alberti, Antonio Machado, Camoes, Almeida Garret, Fernando Pessoa, Eminescu, Alecsandri, Goga, Blaga ș.a. alături de care se află poezia populară ca expresie prin care se particularizează, individualizează și se definește un popor. Dacă în primul capitol, **Între metodă și procedeu**, se expun coordonatele lucrării și unghiurile sub care aceasta este așezată, în capitolul **Distanțare în spațiu și apropiere în conținut la extremele vechii Romanii** (II), autoarea se referă „la unele aspecte din evoluția istorică a constituirii celor trei popoare, cu intenția de a releva eventualele contacte social-politice, cultural-literare directe sau influențele ce ar fi putut avea loc de-a lungul istoriei lor, și mai ales asemănările și deosebirile existente între cei doi poli ai latinității”. Supunînd discuției texte poetice, credințe, datini, motive folclorice, insistînd asupra ipostazelor dorului, asupra mesagerilor acestuia (cuc, vînt, lună, stele, soare, floare etc.), Elena Bălan concluzionează: „apropierile, asemănările și

chiar faptele (etnografice, lingvistice etc.) aparent identice păstrează o autonomie care constituie, într-un anume context material și spiritual, un atribut propriu, o particularitate a grupului etnic respectiv” relevîndu-se, astfel, „contribuția acestuia la patrimoniul culturii universale”. Aceste idei se materializează în următoarele două capitole: **SAUDADE, SOLEDAD, DOR — de la sentiment la cuvînt, de la cuvînt la poezie** (III) și **Ipostazarea și metamorfozarea dorului** (IV). În limbile română și portugheză acest sentiment complex se exprimă printr-un singur cuvînt: DOR și respectiv SAUDADE cu semnificații plurivalente și cu atît mai greu de definit și de tradus. Limba spaniolă contemporană ocolește cuvîntul SOLEDAD, care exprimă același sentiment de nostalgie, de regret, de durere, dorință, speranță în revedere, dorul dragi, a țării, a locurilor copilăriei, apelînd la **nostalgia, añoranza, saudade, morrinha, ausencia, añorar, echar de menos** etc.

În legătură cu acest aspect, autoarea subliniază: „Acest fenomen ar putea avea mai multe explicații: fie că sentimentul nu este atît de înrădăcinat la spanioli și, deci, nu se simte nevoia de a-l preciza foarte riguros din punct de vedere lingvistic, fie că sentimentul există dar cuvîntul primar (solitatem) s-a desemantizat intrucîtva...” (p. 68). În ceea ce ne privește înclinăm spre a doua observație ținînd seama și de condițiile istorice în care a evoluat cultura celor două popoare din Peninsula Iberică.

Cu subtilitate stabilește autoarea corelația dintre Dor, Saudade sau Soledad și elementele naturii aflate într-o continuă mișcare ca și stările sufletești ale omului, sau între dor și dragoste. În lirica spaniolă, ne atrage atenția autoarea, sentimentul este „mai dens, mai sobru, chiar mai sec”, în timp ce poetul portughez — am adăuga noi, mai legat de tradiție — „mai romantic și elegiac se poate adresa propriului sentiment, ca unul adevărat interlocutor: „Doruri ale mele, ce știți de mine?”, ca de altfel și autorul nostru anonim: „Du-te dor unde te mii / Și te-asează unde-ți spui”. Ultimul capitol, **Solitudinea și nostalgia în poezia solitarilor și a dezrădăcinaților** (V), interesează în mod deosebit istoria literaturii întrucît autoarea realizează un excelent studiu de folclor comparat și în același timp de istorie literară comparată. La pagina 10 există formularea: „Cînd, însă, este vorba de ales între o poezie populară și una cultă înclinăm să credem că subiectul pe care îl tratăm, obiectul lucrării noastre ne impune să optăm pentru cea dintîi”.

În cuprinsul lucrării constatăm o ușoară îndepărtare de la acest principiu și astfel ne explicăm unele concluzii rezultate din compararea unor texte populare (românești mai ales) cu textele poeziei culte mai sobre, mai cenzurate de personalitatea autorului.

Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză este mai mult decît o carte despre DOR, fiind un studiu complex, extins pe teritoriul mai multor discipline și unic în literatura noastră. Adăugăm că acest studiu, în versiunea franceză, a fost prezentat în 1970 ca teză de doctorat la Universitatea din Toulouse oferind specialiștilor străini o nouă posibilitate de cunoaștere a spiritualității românești în context european.

EUGEN MARINESCU

Cînd cu cîteva secole în urmă, cîțiva poeți au ajuns pentru prima dată la convingerea că lacrimile pot reprezenta o imensă sursă de înviore a creației lirice, „descoperirea” aceasta a avut asupra cititorilor acestui gen nou de discurs literar un ecou ale cărui dimensiuni nu puteau fi încă exact apreciate. Literatura epistolară de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul veacului următor a fost invadată de confesiunile sentimentale ale unor oameni de litere sau cititori obișnuiți, care nu mai ezitau să mărturisească faptul că pe parcursul actului de lectură erau adeseori copleșiți de adevărate **valuri de lacrimi**. Tînărul Goethe nu a rămas nici el străin de acest amplu curent de sensibilitate, scriind o poezie care poate fi considerată o adevărată odă adusă lacrimilor.

Dar după această invazie a lacrimilor în literatură a urmat o îndelungată perioadă de repliere a poetului din sferă acestui dialog sentimental deschis, angajat cu cititorii. Poezia s-a convertit rînd pe rînd într-un univers sculptural, rece și concret, în sugestie și incantație muzicală, într-un flux liric de idei, pentru ca în cele din urmă, cuvîntul suficient sîeși să încifreze o anumită realitate cu atîta rigoare, încît căile de comunicare ale poetului cu publicul au devenit extrem de dificile, iar în unele cazuri de-a dreptul imposibile. Scriitoarea italiană Teresa Maria Moriglioni-Drăgan nu se înscrie în mod programatic în suita poezilor criptice, tentați de centrarea mesajului literar asupra cuvîntului privit ca simplu experiment. Din acest punct de vedere, ea continuă tradiția literară, instaurată de unele poetese de genul lui Safo și Louise Labé, care nu s-au sfîit niciodată să-și etaleze sentimentele cele mai intime în fața cititorilor. De aceea, se poate spune că Teresa Maria Moriglioni-Drăgan realizează în volumul său, **Il lume sotto il sole** o amplă și vibrantă autobiografie lirică.

Încercătura afectivă extrem de intensă a versurilor poetei italiene rezultă în primul rînd dintr-o continuă confruntare a conștiinței sale cu existența, concepută ca o eternă trecere. Integrată în acest flux al lucrurilor, evenimentelor, sentimentelor, ca și al germinăției universale, scriitoarea caută cu o febrilitate de-a dreptul dureroasă, un partener de conversație, un receptacol sensibil față de trăirile sale afective. Scrutînd universul ca un martor înflorat, dornic de comunicare, Teresa Maria Moriglioni-Drăgan este cuprinsă adeseori de **spaima vidului existențial**, are oroare față de universul domestic imobil, se cutremură în fața **tăcerii, a liniștii și a solitudinii**. Cele mai frecvente cuvinte din versurile sale sînt **tăcere, tristețe, dezolare, nostalgie, singurătate, moarte** etc. Dar ar fi o eroare să se creadă că simpla prezență a unor asemenea indici informaționali într-un anumit univers literar duce la configurarea automată a unei vizi-

uni pesimiste despre lume. Peste acest spațiu poetic imobil, marcat de tăcere, singurătate, moarte sau privit ca o absență angoasantă, poeta transmite un mesaj liric, investit cu o vibrație profund umană, adresat unui **destinatar** îndrăgit. Scriitoarea are nostalgia **existenței-pereche**. Pînă și titlurile unor poezii ale sale, care se cheamă **Noi, Mîinile tale amărui, Și tu dormi** etc. sînt elocvente în acest sens. Acestui destinatar, menit pentru **existența-pereche**, îi este adresată interogația încărcată cu referințe autobiografice: Ce știi tu despre mine / și despre nostalgia mea / dacă nu cunoști luna lui Septembrie / în locurile unde m-am născut” (Să mă întorc unde m-am născut). Chemarea erosului capătă întotdeauna în versurile Teresei Maria Moriglioni-Drăgan o expresie serafică. Partenerul iubit este impregnat în mare și pămînt, în nisipurile mișcătoare și în bătaia vîntului. El suspendă timpul anxios și potolește durerea, el realizează acel concert ideal al inimilor unite pentru eternitate: „Ai toropit durerea / Ai nimicîit aștepta-

teresa maria moriglioni-drăgan și poezia sentimentală

rea / nu privești niciodată lucrurile / din teama de a nu le iubi”. (Mîinile tale amărui).

Superlativul existenței acestei poete sentimentale se situează astfel sub zodia comunicării cu lumea, mediată de iubire. Absența partenerului din **existența-pereche** sau tăcerea acestuia echivalează cu moartea: „Crudă / și asemenea marmorei / inexorabile e tăcerea / buzelor tale închise” (Crudă).

Concepută în afara acestui flux afectiv, viața nu are nici un sens, pămîntul devine **indiferent**, deoarece numai „iubirea luminează lucrurile”. De aceea, în versurile poetei italiene, cuvîntul capătă o potențare maximă. El este asemenea goanei „de cai albi”, strigătul său fiind menit să rupă „inima zăvorîtă la frumusețea lunii”.

Poezia Teresei Maria Moriglioni-Drăgan scoate în relief un spirit solar, îndrăgostit de spațiile luminoase și deschise. De aceea, spațiile claustrate, gesturile crispate, zonele neutrale, apele stătute etc., reprezintă un adevărat simbol al morții. Aceasta zace în „catifeaua roșie”, este prezentă în „tăcerea prăfoasă”, insinuîndu-se de asemenea amenințătoare „dincolo de ușa închisă”. Cînd obstacolele care întretin sentimentul de clausturare sînt traversate, spiritul solar, tonic, care iradiază din versurile scrii-

toarei, capătă din nou expresia sa plină de vitalitate firească: „Am deschis fereastra peste dimineată, / bitlan cu aripile de aur / Durerea s-a sfîrșit în inima mea / ca un izvor ce nu mai are apă”.

Discursul poetic, cultivat de Teresa Maria Moriglioni-Drăgan păstrează astfel în permanență transparența stilului colocvial, adecvat poetului care se confesează în fața umanității. Enunțul său liric nu înregistrează niciodată note stridente. Pînă și elogiul adus femeii are tonalitatea discretă și duioasă a unei rugăciuni abia șoptite: „Îndurare / pentru femeia care a plîns / pe somnul sacru / al bărbatului ce se odihnește, / pentru inima ei arsă / pentru sîinii ei nestinși / pentru mijlocul ei pustiu, / pentru gura ei amară, / îndurare”.

Teresa Maria Moriglioni-Drăgan face parte din categoria **poetilor senzitivi**. Tot ceea ce înregistrează vîzul, auzul, mirosul, este transferat în zonele cele mai profunde ale conștiinței.

De aceea și poemele sale în proză din ciclul autobiografic **Descoperirea vieții și a morții** sînt impregnate de același influx liric, tipic pentru o poezie capabilă să reconstituie senzația autentică, materială, furnizată de modul de întîlnire a conștiinței cu natura: „Oh, greierii în noapte! / Cînd îți cufunzi chipul în iarba umedă și îmbrățișezi pămîntul! / Cînd bei, aproape mușcînd, apa izvorului rece care strălucește / ca o vină de argint la lumina stelelor. / Oh, greierii în noaptea mare”. Evenimentul-limită, cu efecte traumatizante, rămîne și în acest poem autobiografic în proză, **moartea**. Descoperirea ei este comunicată prin același gen de „senzații colorate”, caracteristice pentru discursul său literar. „**Moartea am văzut-o azi**. Avea miros de flori vestejite, de sudoare a oamenilor în odaia îngustă. Era albă: de acel alb, puțin galben al luminărilor și al vîlurilor vechi și violete, sub ochii fetei întînsă fără mișcare în pat”.

Creația literară a Teresei Maria Moriglioni-Drăgan este generată de această confruntare permanentă dintre **spiritul afectiv și materia neutrală**, dintre eterna trecere și năzuința de durată prin pulsul trepidant al vieții: „Sîntem fii ai visului / și ai tînjirii / dar avem sînge roșu / izbînd ca un ciocan în pulsuri” (Mîinile tale amărui). Scrutîndu-și cu acuitate conștiința în procesul de conexiune cu realitatea, relevînd fără reticente strigătul abisal, convertit într-un patetic act de confesiune, Teresa Maria Moriglioni-Drăgan realizează o patetică autobiografie lirică cu o evidentă amprentă neoromantică. Universul său literar plin de naturalețe reprezintă încă o dovadă că în fiecare epocă poezia sentimentală, acest gen de discurs liric care nu se poate perima niciodată, poate căpăta o largă audiență, atunci cînd este cultivată de un scriitor cu o vocație autentică.

ROMUL MUNTEANU

ILEANA MICODIN

Baraj

marginalii la STEUA LITORALULUI

A treia ediție a tot mai tradiționalului concurs muzical de interpretare solistică „Steaua litoralului” a tras, pentru un an de zile, cortina. Văluș tăcerii s-ar părea că s-a așternut peste tot, dar pentru scurt timp pentru că, pe interpreți îi așteaptă prezența lor continuă la rampă, fie în concertele și spectacolele periodice ce se vor organiza pe scenele instituțiilor culturale-artistice de mase (de ce nu și un turneu al „finaliștilor”), fie în cadrul manifestărilor muzicale care vor da strălucire estivală și autumnală litoralului nostru: „Serbările mării”, „Pontica 73”, „Dobrogea de aur” și altele.

Despre „ecourile” acestui concurs al primăverii în conștiința maselor nu e cazul să insistăm prea mult, deoarece prezența în concurs și în sălile de selecție sau la finala din „Sala sporturilor” a mii și mii de spectatori entuziaști e cea mai bună confirmare a rezonanței pe care o are „Steaua litoralului” în rândurile oamenilor muncii de toate vîrstele și înțelepciunile. Un lucru cert e că „Steaua litoralului” s-a împămîntenit definitiv în constelația vieții muzicale și culturale dobrogene și dacă anul acesta au trecut prin furcile caudine ale preselecției peste 300 soliști amatori, interpreți de muzică populară sau ușoară — dintre care, un număr de 67 au fost prezenți la cele trei faze de selecție cu public, 32 devenind „finaliști”, din rîndul cărora 14 interpreți au fost distinși cu premii și mențiuni, insuficiente însă pentru valoarea majorității acestora — ediția a patra din anul viitor va cunoaște indubitabil o creștere numerică și valorică mult mai mare, ceea ce presupune lărgirea bazei de popularizare, depistare și preselecție în așa fel, ca nici un artist amator, din cel mai îndepărtat cătun sau din cea mai mică grupă sindicală și organizație de tineret din județul Constanța, să nu rămînă în afara concursului, așa cum s-a mai întîmplat.

Pentru aceasta, este nevoie de o pregătire organizatorică și propagandistică făcută încă de pe acum, odată cu munca de depistare, orientare în repertoriu și instruire artistică dusă în rîndul miilor de artiști amatori de toate genurile muzicale, considerînd că și muzica cultă are dreptul la un trofeu intitulat „Steaua litoralului” (de ce nu și creația muzicală?).

În acest scop, se impune revizuirea pe criterii realist-științifice, elaborarea și difuzarea din timp a regulamentului de concurs, în lumina concluziilor trase, eliminînd carențele existente și tipărirea de pe acum a unor afișe-semnal, care să cheme la întrecere permanentă toți artiștii amatori și soliștii din județul nostru. (N-ar fi rău să fie poftiți la întrecere și cei din județul Tulcea, considerînd că litoralul se extinde pînă la Sulina, sau chiar cei din alte județe ale țării, chiar cu riscul de-a obține ei „Steaua litoralului” într-o confruntare inter-județeană).

Se impune, de asemenea, ca fazele de preselecție — organizate pe bază de înscriere cu indicarea repertoriului și palmaresului concurentului — să înceapă încă din luna noiembrie imediat după „Pontica 73”, și ele să se desfășoare în condiții organizatorice și tehnice mult mai bune. De altfel, Regulamentul manifestărilor Dialogului cultural cu viața elaborat de Consiliul județean al F.U.S. creează cadrul îndeplinirii acestor cerințe. De aceea, pe agenda de lucru a fiecărui director de cămin cultural, președinte de sindicat sau secretar al organizației de tineret trebuie să figureze și concursul „Steaua litoralului”, ca unul din actele de cultură ale județului nostru la care sînt chemați să-și aducă contribuția.

Cît privește fazele de preselecție, e de dorit gruparea a maximum 3—4 comune într-un centru de preselecție, deci mult mai multe centre ca pînă acum, să se meargă direct în școli, ateliere, unități militare sau în marile întreprinderi, iar pentru municipiul Constanța să se afecteze cel puțin patru zile de preselecție.

E necesar, de asemenea, ca faza de selecție cu public, spectacolele-concurs care s-au dovedit utile și atrăgătoare, să se desfășoare între 15 ianuarie — 15 februarie 1974, atît în orașele Mangalia, Hirșova și Năvodari ca anul acesta, cît și la Medgidia, Techirghiol, Băneasa, Negru Vodă și Cogealac.

Pentru faza finală ce se va organiza în zilele „mărțișorului” și unde se simte nevoia acordării mai multor premii sau mențiuni, să se afecteze — cu sau fără „vedete” — 3 zile pentru muzica populară vocală și instrumentală, 2 zile pentru muzica cultă și ultima zi din săptămîna „mărțișorului” pentru „Gala laureaților”, menită a justifica și pune în lumină potențele interpretative ale concurenților distinși cu premii sau mențiuni. Și-apoi, un nou turneu cu ei prin județ sau prin țară.

Intrucît problema repertoriului soliștilor concurenți s-a dovedit cea mai spinoasă și lacunară și anul acesta, spre a se evita în viitor lipsa de orientare, pie-

alături de premiile de interpretare, să se acorde un premiu special interpretilor populari, creatori de folclor și unul pentru cel mai bun cîntec de muzică ușoară cu tematică pontică, izvorit din realitățile „Dobrogei de aur”, creat de compozitori locali în vederea acestui concurs sau cu alte prilejuri.

În ce privește ținuta și interpretarea artistică, lacunare și anul acesta, trebuie acordată o mai mare grijă pregătirii periodice și instruirii de specialitate, din timp, a soliștilor, în cadrul unor sedințe sau cursuri inițiate în centre, școli, la locul de muncă sau în Constanța de către Centrul de îndrumare cu sprijinul instituțiilor de artă, profesioniștii, al Teatrului liric, Teatrului de revistă „Fantasio”, ansamblului „Brîulețul”, Școlii populare de artă, Liceului de muzică, sau al Casei Armatei, Casei de cultură a tineretului, cluburilor sindicale D.N.M. și S.N.C., asigurîndu-se o bună pregătire teoretică și practică în ce privește cunoștințele muzicale, emisia vocală, comportarea scenică și interpretarea artistică de calitate, eliminînd tendințele manieriste și imitative și realizînd un stil personal și o prezență scenică remarcabilă a fiecărui concurent în parte.

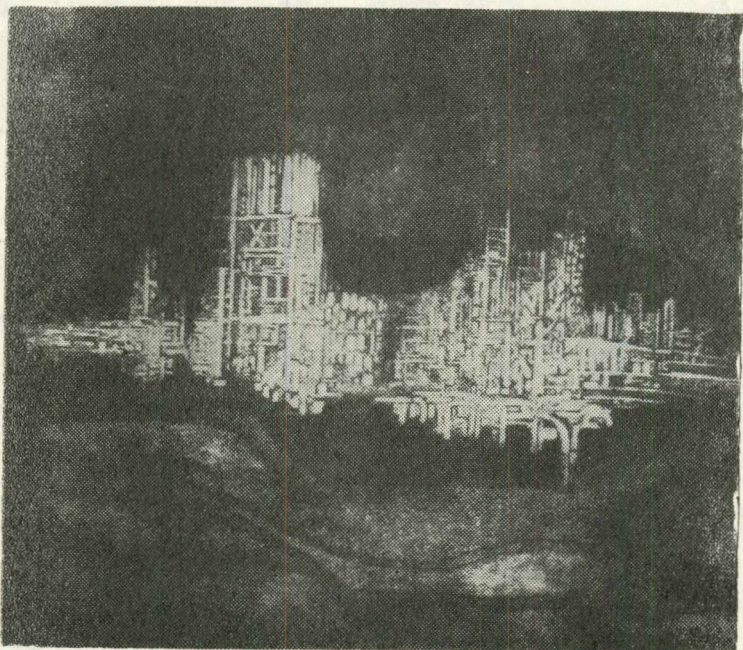
Nu trebuie uitate nici condițiile scenice oferite concurenților (costumație, sonorizare, lumină) și mai ales latura acompanymentului orchestral, care anul acesta, la fazele de selecție cu public, s-a dovedit util și competent prin aportul grîului al orchestrei populare „Brîulețul” condusă de Gheorghe Parnica și al orchestrei de muzică ușoară condusă de Aurel Bucur, mult mai apropiată de înțelegerea și cunoașterea specificului muncii cu artiștii amatori, decît formația „Savoy” din București, care la finala de muzică ușoară a lucrat „din mers” și superficial cu soliștii, fără înțelegere și sudură, mulți dintre concurenții finaliști, ca Ichim Carmen, Tamara Dumitru, Elena Mocanu și alții, fiind handicapați de această „celebră” formație de „chitarozi electronici”, care crede că „Dragostea dinții” a lui Temistocle Popa se cîntă la fel ca „Dirladada”.

Lăsînd la o parte aceste neajunsuri și altele, sîntem convinși că, în lumina acestor observații, ecurile care nu s-au stins încă, se vor conjuga cu perspectivele celei de-a patra ediții de anul viitor și care trebuie să înceapă de anul acesta, conferînd actului de cultură de mase, intitulat „Steaua litoralului”, trîinicia și strălucirea pe care și-a impus-o prin largă participare a oamenilor muncii de pe aceste meleaguri dobrogene.

DEM. DIACONESCU

opinii și sugestii

sele desuete și contrafăcute, sablonarea și uniformizarea ca și sărăcia titlurilor de cîntece, e necesar ca fiecare concurent să-și însușească din timp, conform regulamentului, cel puțin zece piese dintr-o vastă listă recomandată — cu indicația sursei de procurare — de către Centrul județean de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă din Constanța, în colaborare cu Cenaclul muzical și Asociația folcloriștilor, care au datoria să pună la dispoziția concurenților cîntecele recomandate și să editeze anul acesta noi culegeri de cîntece populare și de muzică ușoară românească. Și pentru că concursul se intitulează „Steaua litoralului” se impune ca fiecare concurent, indiferent de unde vine, să aibă în repertoriul său de zece cîntece, în mod obligatoriu, cel puțin 2 cîntece populare dobrogene, autentice, sau 2 melodii de muzică ușoară cu tematică pontică, juriul avînd datoria să acorde nota la cerere și pentru repertoriul menționat în fișa de concurs. Pentru stimularea creației originale locale, ar fi de dorit ca,

● CORINA BEIU ANGHELUȚA

Combinatul de la Brazi

Hotărîrea Plenarei din 28 februarie 1973 a Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste aduce importante precizări cu privire la atribuțiile consiliilor F.U.S. la toate nivelele (județ, municipiu și oraș, comună, sat) în domeniul activității politico-educative cu masele de oameni ai muncii. Recent, Consiliul județean Constanța al Frontului Unității Socialiste a elaborat și difuzat un Regulament de organizare și desfășurare a celei de-a III-a ediții a Dialogului cultural cu viața — Pontica 1973. Sînt angajate în activitate forurile direct responsabile în organizarea și desfășurarea politicii culturale în județ: Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, Consiliul județean al sindicatelor, Comitetul județean al U.T.C., Inspectoratul școlar, cărora în perioada 1 aprilie — 1 noiembrie 1973 le revine sarcina să organizeze cea de-a treia ediție a Dialogului cultural cu viața — Pontica '73. Spre deosebire de anii precedenți cînd primele două ediții ale acestui Dialog au fost concepute independent una de alta, de data aceasta, regulamentul precizează că activitatea se va desfășura în continuare într-o a doua etapă finală cuprinsă în perioada noiembrie 1973 — august 1974, dedicată împlinirii jubileului de 30 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist. Regulamentul creează așadar premisele unei desfășurări continue și sistematice a activității culturale educative și artistice cu masele pe o perioadă care deși se încheie în

bloteci, cinematografe), nu numai în sensul permanentizării, ci și al dinamizării ei, al diversificării formelor, al creșterii nivelului calitativ al tuturor manifestărilor culturale-educative, „înnoirea și îmbogățirea conținutului de idei al manifestărilor cu cele mai valoroase lucrări din creația românească clasică și contemporană, contribuind astfel la educația patriotică-socialistă și comunistă a maselor”. Propaganda cunoștințelor științifice — sector încredințat Comisiilor de răspîndire a cunoștințelor culturale-științifice ale Consiliilor F.U.S. — se va ocupa de popularizarea documentelor de partid, a legislației socialiste a statului nostru, de problemele legate de creșterea și calitatea producției, apărarea avutului obștesc, creșterea gradului de profesionalizare, retribuirea muncii prin sistemul acordului global, realizarea de economii — toate acțiunile vizînd mobilizarea tuturor pentru realizarea unui angajament de onoare: îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate. Regulamentul nu cuprinde și precizări cu privire la alte sectoare ale propagandei pentru că ele fac obiectul unor indicații speciale ale Comisiei județene pentru răspîndirea cunoștințelor culturale științifice, document de care ne vom ocupa în alt articol. Consecvent în promovarea cerințelor unui real dialog cu viața, regulamentul insistă ca activitatea culturală educativă de mase să se orienteze spre elementele specifice localității. Este vorba deci nu de acțiuni valabile oriunde și... nicăieri,

dialog cultural cu viața

preajma unei mari sărbători, se poate ușor extinde și dincolo de această etapă.

Indicațiile cuprinse în regulamentul vizează antrenarea în activitate a tuturor organelor, organizațiilor și instituțiilor cărora le revine, integral sau în parte, misiunea de a face educație maselor, la toate nivelele de vîrstă. Se asigură astfel realizarea unei cerințe fundamentale a muncii culturale de masă: o sferă largă de cuprindere. N-am înțeles însă de ce în prezentul regulament nu se pomeneste nimic de Consiliul județean pentru educație fizică și sport și de Consiliul județean al Organizației pionierilor care au și ele importante răspunderi și pot veni cu masive contribuții pentru organizarea și desfășurarea acestei activități, mai ales că Hotărîrea C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea muncii de educație fizică și sport indică organizarea unor duminici culturale sportive ca forme complexe de activitate educativă.

În regulament se precizează scopul dialogului cultural cu viața. Se urmărește, în primul rînd, aplicarea Programului ideologic al partidului, elaborat de Plenara din noiembrie 1971 și aprobat de Conferința Națională din iulie 1972. S-au valorificat aici și indicațiile Conferinței județene de partid din ianuarie 1973, cu privire la îmbunătățirea și permanentizarea activității culturale. „Obiectivul cultural al dialogului cultural cu viața — așa cum se precizează în regulament — este îmbunătățirea în continuare a activității educativ-culturale pentru creșterea conștiinței socialiste, dezvoltarea trăsăturilor moral-politice ale omului nou, în spiritul prevederilor normelor eticii și echității socialiste, lărgirea orizontului de cunoștințe culturale-științifice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii”. Măsurile cuprinse în regulament vizează și îmbunătățirea activității unităților culturale educative de masă (cămine, case de cultură, cluburi, bi-

ci de acțiuni care să valorifice tradiții ale locului, să urmărească satisfacerea nevoilor și aspirațiilor oamenilor din fiecare sat, comună, oraș. Activitatea va deveni astfel mai interesantă, va atrage și va influența masele, evitîndu-se acele manifestări cu conținut și caracter prea general care încearcă, fără succes, să imite unele din emisiunile Radioteleviziunii. Pentru că la o privire prea fugăre, cititorul are impresia că manifestările prevăzute de regulament ca obligații lunare sau săptămînale ar fi numeroase și ar încălca programele căminelor și caselor de cultură, le-am totalizat și le-am repartizat pe zile. Ele vor acoperi — cite una, cel mult două — programul fiecărei zile. Diversitatea lor duce la o mare varietate de acțiuni. Obiecție s-ar putea face în legătură cu indicațiile privind munca cu filmul, la care cred că e util să se adauge și acțiuni — nu de popularizare ci de valorificare a conținutului, în sensul organizării după spectacol a unor dezbateri pe probleme tratate de pelicula prezentată. În felul acesta, s-ar porni de la film spre viață, spre aspectele ei concrete cu care acțiunea lui poate fi confruntată. Un sondaj sumar între unitățile culturale de pe raza municipiului Constanța a dus la constatarea că Regulamentul Dialogului cultural cu viața constituie și un bun ghid dar și un bun stimulent în organizarea și dinamizarea activității. Am găsit planuri de acțiune și programe judicioase întocmite, la casele de cultură de la Mangalia, Eforie și Techirghiol, am înregistrat oferta Consiliului sindical municipal și a conducerii cooperației meșteșugărești — de asemenea omisă din document — de a participa cu formațiile artistice la programul estival, am surprins febra pregătirilor pentru startul de la 5 mai la Eforie sau pentru 12 mai la Mangalia și Techirghiol. În numerele viitoare, vom prezenta aspecte și vom analiza rezultatele acestui interesant și util dialog cultural cu viața.

ION BĂDICĂ

GRAFICĂ ROMÂNEASCĂ CONTEMPORANĂ

Opțiunea artiștilor contemporani pentru o artă militantă cu conținut social-istoric se descoperă mai puternic în creația acestora, caracterul explicit, declarativ al imaginilor fiind înlocuit prin mijloacele angajării estetice.

Tendința generală a artiștilor, ale căror lucrări figurează în expoziția de grafică militantă alcătuită de către Oficiul pentru Organizarea Expozițiilor din București și itinerată la Constanța, este setea de spațiu plastic și filosofic; dorința de a exprima unele adevăruri esențiale care, deși cunoscute, apar aici investite cu noi trăsături de conținut și de mijloace plastice.

„Sfârșitul asupririi”, „Impotriva asupririi”, „Spațiul”, gravuri datorate lui Marcel Chirnoagă, maestru laborios, încercat în tehnica gravurii pe metal, îl atașează pe artist expresionismului, unui expresionism echilibrat, dublat de o anumite știință a „angajării” spațiului în imagine. Elementele de simbol sau alegorie, distribuite arbitrar pe suprafața hîrtiei, se leagă între ele prin texturi fine de linii întrefesute, element deopotrivă al formei cit și al conținutului slujind și subliniind ideea.

Brădean Traian, prin „Răscoala” și „Cei ce au vrut pămînt” acordă un sens evocator răscoalelor țărănești din 1907, trecute prin pilda lui Luchian (La împărțitul porumbului); desenele lui Brădean sugerează, printr-un dinamism expresiv, deopotrivă cadrul scenei și, cutremurător, dramatismul răscoalei.

Simeza alătură și alte lucrări cu caracter militant: „Revoluționara” din ciclul „Drumurile revoluției” de V. T. Ionescu, „Eliberarea” de C. Piliuță, „Lenin” de Feszt Ladislau, „Piinea” de Gion Mihail ș.a. Grafica contemporană a dobîndit, față de desenele progresiste agitatorice din trecut, un conținut nou care reflectă realitățile României socialiste.

Expoziția relevă prin operele expuse, preocuparea artiștilor de a depăși înregistrarea, ilustrarea simplă a faptelor cotidiene, de a depăși sensul constatat al imaginii, de a se plasa implicit în mijlocul evenimentelor trăite, prin transpunerea, pe plan artistic, a datelor oferite de viață.

Lecturarea operelor expuse duc astfel către imaginea unei epoci (lucrările dedicate construcției socialismului fiind preponderente), a unei realități sociale transfigurate. Căci artistul, trecind peste treapta semnificării celor văzute, încearcă să îndrume privitorul, să-i propună sensuri noi, imagini noi, ale unei realități posibile, în dezvoltarea celei prezente, în viitor. Visul înaripat, imaginația creează noi spații și realități, transpuse prin mijloace plastice noi, prin ritmări și unghiuri compoziționale variate, prin efecte cromatice menite să slujească, laolaltă, un bogat material conținutiv. În „Barajul” de Micodin Ileana natura ca pretext, privită dintr-un unghi de perspectivă răsturnată, grupează, într-o ordine nouă, recreată, recompusă, elementele sale, dispuse astfel încît să pună în evidență barajul, impus naturii de mina omului. Valori sensibile de griuri subtile încheagă imaginea, structurată pe verticală, în centrul căreia, în plină lumină, se înscrie barajul. Popa Mariana în „Socialism și automatizare” transpune, printr-o grafie fină, siluete de rafinării, sonde și construcții ca fundal și suport, pe care se profilează puternice mîini și unelte, simbol al forței constructive a omului. Imaginea „Port la Dunăre” de Gh. Ivancenco prezintă central corăbii sugerind o imagine portuară, apoi, dispuse radial, ca multiple planuri tot mai îndepărtate, suprafețe ușor geometrizate pe care se caligrafiază în tonuri argintii (în culoarea

FLORICA POSTOLACHE

(Continuare în pag. 14)

Militari, ofițeri de stat major, membrii comisiei Fălcoianu înregistrează cu o rară meticulozitate, tot ceea ce ar fi mai demn de reținut. Uneori descrierea lor e realmente încărcată dar, spre fericirea celor de azi cărora li se oferă cit mai multe și complete date. Oricine va înțelege cit de puternic purtau, aceste localități, ca întreaga Dobroge, dealtiminteri, amprente ale războiului care trecuse și pe aci.

GH. DUMITRAȘCU

„Orașul Hirșova. În Varoș, (Varoșul era parte distinctă a Hirșovei, n.n.) populația românească este foarte bine instalată și locuințele au un exterior îngrijit; am găsit acolo o școală elementară în care se află vreo 50 de copii, instituită prin îngrijirea unui cetățean român de acolo (anume D. Circa, de fapt Nicolae Târcă, — Gh. D.). În Hirșova există câteva case nedărmate, există asemenea un conac cu două etaje încăpător pentru autorități și jandarmerie precum și o altă casă pentru telegraf și poștă, ambele ale Statului și avînd necesitatea de reparațiuni înspre a putea fi locuite; mai există încă o cazarmă ca de o companie însă dărăpănată și o magazie de praf, zidită în mal.

Ambele părți ale orașului Hirșova sînt cu totul lipsite de chei de abordaj la Dunăre și o asemenea lucrare este foarte mult simțită; execuția, în orice caz nu va putea costa mult deoarece piatra și varul sînt sub mînă. Întinderea ambelor cheiuri ar fi de la 3 la 400 m fiecare.

Nimic alt important în acest ocol, agricultura este singura ocupație a locuitorilor.

Satele cele mai însemnate sînt locuite de români precum: Dogeni (Dăieni), Gîrlița (Gîrlici), Topalo (Topalu) șcl. La satul Topalo, situat între

Hirșova și Cernavoda, chiar în marginea Dunării la nord de sat se află mai multe izvoare de ape minerale termale sulfuroase, temperatura lor pe cit s-a putut constata este de 25 de grade centigrade (avînd o temperatură ambiantă de 12 grade) și cred că temperatura acestor ape va fi mult mai ridicată dacă prin lucrări ulterioare se va putea izola infiltrațiunea apelor Dunării.

În orice caz, existența acestor ape minerale termale pe marginea unei comunicațiuni atît de importante ca Dunărea, nu va lipsi negreșit de o mare căutare.

Ocolul Cernavoda este cu to-

tul mic și ca întindere și ca populațiune. De dînsul atîrnă Rasovata sau Rasova, un mic orașel curat românesc cu vreo 600 de locuitori, și încă două sate tătărești distruse.

Orașul Cernavoda și-are importanța sa, fiind capul liniei căiei ferate Cernavoda-Kustendje. Instalațiile companiei engleze mai cu seamă în raport cu traficul, le cred foarte suficiente deși chei de abordare mai că nu există. Ceea ce Compania are mai important în acest punct sînt magazinele sale sistematice organizate cu raliuri care primesc produsele chiar de pe bordul vaselor, le devarsă în

lăzi mari așezate în partea inferioară a magaziei și de acolo prin un sistem în mai multe noria cu godeuri se urcă la etajul de sus unde se află un alt sistem de mașini de vînturat; de aici produsele cad în alte lăzi (hambare) la etajul de jos, apoi un alt sistem de noria le ridică la etajul de sus și în fine, produsele astfel curățite sînt aruncate (tot prin mașinerii) prin niște urloae adhoc în vapoarele căiei ferate care le transportează la Kustendje. Toate aceste manipulații se fac prin îngrijirea proprie a Companiei care percepe pentru aceasta o taxă de 2 lei 75 de kilă în care intră și chiria magaziei în 10 zile iar după aceea se plătește o chirie de 2 lei 50 bani pentru fiecare kilă pe lună. Aici Compania mai are un atelier de reparațiuni și c.l.

Punctul Cernavoda este totodată un punct vamal important. Se află acolo un conac dărăpănat și o magazie, ale statului.

Ocolul Medjidie. Tărîmul este variat, pietros, arid și acum și pustiu.

Cu toate acestea, acest arondisment este susceptibil de dezvoltare mai cu seamă prin existența căii ferate care-l străbate chiar prin mijloc.

Orașul Medjidie. Ca oraș turcesc nu este decît o ruină. Alături de dînsul, pe o înălțime se află un tîrg numit Panair (bilci) unde, la unele epoce ale anului se face un mare bilci. Acest tîrg cuprinde ca o sută prăvălii de zidărie, proprietate a diferiților comercianți și este înconjurat de un zid înalt (ceea ce-i dă aspectul unei cetăți) executat cu spesele chiar ale comercianților spre a-i feri în timpul bilciului de făcătorii de rele.

În orașul Medjidie se află un conac cu două etaje pentru autorități și o cazarmă.

Gara Societății căiei ferate nu este decît o simplă haltă.

arta de a conduce

(Urmare din pag. 3)

sului și semnificației acestei politici, prin discutarea cu oamenii și stabilirea de comun acord a măsurilor pentru îndeplinirea sarcinilor economice. Ca membru al biroului comitetului comunal de partid, a participat efectiv la activitatea organizațiilor de partid din ferme. Cu sprijinul comunistilor, a reușit să imprime tuturor conducătorilor de ferme un stil de muncă dinamic, ajutîndu-i să-și dezvolte calitățile lor de educatori ai oamenilor.

— Consider, sublinia în acheta noastră tovarășul **Constantin CHELCEA**, că însușirea și aplicarea în viață, de către fiecare om cu funcție de răspundere, a principiilor cuprinse în Proiectul de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste, elaborat de Conferința Națională a partidului, constituie piatra unghiulară a afirmării lor ca oameni politici.

Tocmai de aceea noi am întreprins o serie de măsuri concrete pentru ca membrii comitetului comunal de partid, ai birourilor organizațiilor de partid, conducătorii organizațiilor de masă și obștești, ai unităților economice, instituțiilor de pe raza comunei să studieze și să-și însușească cu multă răspundere aceste norme. Am trecut apoi la dezbaterile lor în adunările generale ale organizațiilor de partid. În spiritul Proiectului de norme, comunistii au luat poziție hotărîtă împotriva unor

membri de partid care au comis abateri de la etica și echitatea socialistă. Așa, de exemplu, în adunarea generală a organizației de bază de la C.A.P. Mihai Viteazul, au fost criticate actele de indisciplină ale unor îngrijitori, slaba preocupare pentru creșterea producției animaliere, iar în adunarea generală a organizației de partid de la S.M.A. Mihai Viteazul, comunistii au luat atitudine hotărîtă față de mecanizatorii care executau lucrări de slabă calitate și neglijau întreținerea și exploatarea tractoarelor. Tot așa s-a procedat și la alte adunări.

Ceea ce vreau să subliniez, însă, este faptul că poziția hotărîtă a comunistilor a determinat o preocupare sporită a cadrelor cu munci de răspundere pentru munca politico-educativă în sectoarele în care activează. Aș evidenția în acest sens activitatea tovarășilor Alexandru Zăuleț, președintele C.A.P. Mihai Viteazul, Dumitru Ploscaru, directorul S.M.A., Hagî Iancu, președintele C.A.P. Sinoe.

Exemple asemănătoare au fost date de toți participanții la acheta noastră. Schimburile de opinii au evidențiat că asigurarea unei conduceri politice din partea cadrelor cu munci de răspundere a sectoarelor pe care le dirijează poate fi înfăptuită numai atunci cînd acești tovarăși participă nemijlocit la activitatea de partid, iau parte efectivă și aduc o contribuție concretă la acțiunile pe care le întreprind organele și orga-

nizațiile de partid, organele colective de conducere ale unităților și instituțiilor sociale și cultural-artistice pentru direcționarea activității acestora în lumina liniei politice a partidului, participă personal la acțiunile întreprinse de organele colective de conducere privind examinarea, studiarea și controlul situației concrete din unități și, pe această bază, desprinderea de concluzii politice și stabilirea de sarcini concrete pentru activul de partid, pentru toți comunistii.

Opiniile interlocutorilor noștri au subliniat cu pregnanță o idee majoră: cadrul cel mai fertil al cultivării calităților politice la oamenii investiți cu munci de răspundere este organizația de partid, organul de conducere colectivă al unității respective. Numai în contextul muncii și conducerii colective conducătorul poate acumula acele valențe calitative de om politic. Principiul muncii și conducerii colective implică o înaltă răspundere personală în îndeplinirea sarcinilor. Legătura strînsă a conducătorului cu fiecare om din colectivul respectiv, crearea unor relații de muncă principiale, exigente, a unui climat sănătos de activitate în care să se afirme personalitatea fiecărui membru al colectivului, constituie premise fundamentale în rezolvarea calitativă a sarcinilor încredințate.

— Ce se întîmplă cînd aceste cerințe sînt subapreciate?

Gheorghe DUMITRAȘCU: Voi răspunde printr-un exemplu. La Stația electrică Hirleşti, unde lucrează în medie 35 de

muncitori și tehnicieni, rezultatele economice nu se ridicau la nivelul bazei tehnice-materiale asigurate și a capacității profesionale a oamenilor. Analiza unora dintre cauzele care au determinat această situație ne-a dezvăluit faptul că aici existau încă multe acte de indisciplină, oamenii răspundeau foarte greu la îndeplinirea sarcinilor ca cetățeni ai comunei. Cauza principală a acestei atitudini de indiferență sta deșigur în slaba lor pregătire politică și ideologică. Sigur că organizația de partid a intervenit prompt, aducînd lucrurile pe un făgaș bun. Ce-a făcut însă conducătorul acestui colectiv, tovarășul Valeriu Dincă? A așteptat ca „altcineva” să vină să facă educație colectivului pe care-l conduce. Dacă în contact zilnic pe care-l are cu muncitorii și tehnicienii ar fi urmărit și pregătirea lor politică și ideologică, ar fi cerut din timp sprijinul comunistilor, al organizației de partid, lucrurile n-ar fi ajuns aici, neajunsurile s-ar fi curmat, cum se zice, de la rădăcină.

— Așadar, exemplul personal în muncă și comportament al conducătorului stimulează și dinamizează activitatea politică, profesională și obștească a oamenilor.

Marin TURCU: Aș spune că reprezintă una din condițiile esențiale. De pildă: inginerului șef de la C.A.P. Colțea nu i se poate reproșa nimic cînd e vorba de cunoștințele lui teoretice. Conduita lui morală este însă în neconcordanță cu cunoștințele acumulate. Mă refer îndeosebi la consumul excesiv de alcool, apucătură care-i scade

autoritatea și prestigiul în rîndurile cooperativelor.

Neculae MARDARE: Și la noi în comună avem asemenea cazuri. Așa s-a întîmplat cu tovarășul Alexandru Țiganev, președintele C.A.P., care a săvîrșit abateri de la etica noastră comunistă, punîndu-se într-o lumină proastă atît în organul colectiv de conducere al C.A.P., cît și în rîndurile cooperativelor. Este limpede că un ins cu asemenea apucături nu poate să-și exercite rolul de om politic și educator în același timp. Acesta a fost și motivul pentru care i s-a retras funcția de conducere.

☆

Așadar, discuțiile cu interlocutorii noștri ne dau posibilitatea să tragem o concluzie firească: calitățile politico-educative ale cadrelor cu munci de răspundere sînt direct proporționale cu puterea exemplului personal, cu identitatea dintre vorbă și faptă, dintre cunoștințele teoretice și activitatea practică, de materializare a acestor cunoștințe.

După cum am subliniat la început, acheta noastră și-a propus să evidențieze unele aspecte ale formării și dezvoltării calităților politice ale cadrelor cu munci de răspundere ce activează în mediul rural. Conștiința de fapt că problema pusă în discuție este mult mai complexă, multilaterală, noi schiînd doar cîteva aspecte (și poate unele din ele prea succinte), invităm cititorii noștri la o amplă dezbateră a ideii care a făcut obiectul anchetei de față: conducătorul trebuie să fie în primul rînd un om politic.

profesorul de filosofie

În nenumărate rânduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos la iveală lipsurile din predarea științelor sociale și a indicat măsuri de înlăturare a lor. Cu toate progresele înregistrate în ultimul timp, nu se poate încă vorbi de o satisfacție deplină. De pildă, la lecțiile de filosofie, elevii își însușesc teze, principii, categorii, le raportează uneori la științe și la practică, dar nu se respectă decât în mică măsură dreptul fundamental al filosofiei marxiste de a se institui ca esențial factor călăuzitor al vieții elevilor noștri. Oarecum valorificată din punct de vedere cognitiv, filosofia este vitregită de funcția sa afectiv-evaluatoare, eminamente motivațională. Depinde de profesor ca raportarea cunoștinței și cunoașterii științifice la probleme fundamentale ale existenței omului societății noastre, a devenirii sale spre comunism, să se producă deplin argumentat, convingător, eficace. Elevul adolescent se interoghează intens asupra vieții, asupra modului de „a locui lumea”, asupra locului său în lume. El așteaptă predarea filosofiei cu emoție și cu speranța că îi va oferi marile răspunsuri. Om cult, înzestrat cu gândire dialectică și cu înțelepciune, profesorul de filosofie este activist al partidului și spiritus rector al conștiințelor tinere. Îmbrățișând viziunea de ansamblu asupra universului și a vieții el sprijină pe elev să înțeleagă semnificația totalității; îl învață cum să privească și să gândească lumea; îl ajută să-și priceapă menirea, să simtă nevoia participării la marea acțiune în care este angajată națiunea noastră. Prin dialectica pe care o desfășoară în fața elevilor și împreună cu ei, prin angajarea în dezbateri a întregii interiorități a spiritului lor, a afectivului, atitudinalului și a capacității lor de valorizare, prin corelarea ideilor cu faptele, cu viața — profesorul justifică elevilor devotamentul față de concepția marxistă care pune în centrul ei pe om și progresul său neîncetat. El îi învață cum să trăiască — atunci când se produc rupturi — fără îngoașă, nici indiferență, să ia decizii rezonabile în împrejurări dificile, prezintă soluții și invită la meditație, luptă pentru trezirea conștiințelor automulțumite, stimulează entuziasmul celor care ezită, demască filistinismul, forțele care împiedică mersul înainte.

Valorificând în mod unitar și deplin laturile intelectuală și moral-estetică ale filosofiei, profesorul își dă seama că investirea în elevi, într-o formă trainică, a necesității perfecțiunii reprezintă unul din principalele obiective ale predării acestei discipline. Astfel, după ani și ani de la absolvirea școlii, când cineva va spune „Acesta a fost profesorul meu de filosofie”, să se gândească nu numai la cunoștințele pe care i le-a transmis, ci mai ales la gândirea dialectică pe care i-a format-o și la știința și arta de a trăi comunist pe care cu finețe și perseverență i-a inspirat-o.

Dr. EMILIAN DIMITRIU,
șef de sector la
Institutul de Științe Pedagogice

Zi a bucuriei adânci, resimțite în suflet ca sunetul de orgă reverberat de cupolele imenselor domuri, zi a bucuriei iscate de puterea primăverii, întâi Mai este celebrat și ca simbol al celeilalte primăveri, legate nu de ciclurile anului ci de visul de libertate pe care oamenii l-au visat dintotdeauna. Pentru noi, românii, Armindenul, zi fastă dăinuind din moși-strămoși, înseamnă, pe lângă simbolistica tradițional-agrară, transmisă din generație în generație, pe un fir pierdut în negura veacurilor, și prilej de celebrare a luptelor pe care muncitorimea le-a purtat, încă de la cristalizarea sa de clasă, pentru pâine, dreptate socială, libertate. Cinstind amintirea acelor care, prin poziția lor hotărâtă, de apărare a drepturilor tuturor celor ce munceau cu brațele și cu mintea, au înfrunghiat însuși sensul evoluției istorice a poporului nostru, devenirea destinelor sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea, în cuvântarea rostită cu prilejul împlinirii a opt decenii de la făurirea partidului politic al clasei muncitoare românești — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România: „...aducem un fierbinte omagiu tuturor acelor care, neprecupețind nimic, nici chiar viața, s-au ridicat împotriva exploatarei și asupririi, pentru libertate și dreptate socială, pentru progresul națiunii noastre, pregătind ziua luminoasă de astăzi a patriei socialiste, independente și înfloritoare”. Sînt aceste cuvinte expresia înaltă a recunoștinței celor de astăzi față de înaintașii a căror dirzenie a deschis drumul prefacerilor esențiale ce aveau să vină, sînt aceste cuvinte, rostite de bărbatul care înfrunghiează România de azi, măsura dreaptă a cinstirii pe care o dăm celor care și-au făcut din apărarea intereselor muncitorilor și țăranilor crezul vieții lor. Proletariatul, purtătorii săi de cuvînt au dovedit încă de la început că forța înseamnă conștiință de clasă, ideea apartenenței la formațiunea socială a celor care înfrunghiau viitorul. În editorialul intitulat „Prospect”, ziarul „Lucrătorul român” din 5 noiembrie 1872 (deci cu mai bine de două decenii înainte de constituirea, în 1893, a P.S.D.M.R.) scria: „O națiune trăiește cînd puterile sale sunt puse în activitate, lucrează. Lucrarea e semnul vieții și viața se îmbunătățește cu cît lucrarea este îndreptată spre cele folositoare. Să dăm o direcțiune utilă activității noastre... căci numai atunci națiunea românească, marea familie din care facem parte, va prospera, va merge către bine, va trăi, și trăind dînsa, vom trăi și noi. Și pentru ca să ajungem mai iute la acest scop mîntuitor, este trebuință să ne punem braț lângă braț, să ne unim în Sintul-Lucru, să ne înfrățim inimile, să asociem puterile. Numai în acest semn vom învinge!” Cuvinte profetice, a căror înțelepciune adîncă a fost confirmată de desfășurarea istorică a eve-

nimentelor. Ziarece îngălbenite de scurgerea deceniilor, documente de arhivă a căror vetustate emoționează cu o putere de nebănuit, fotografii peste care s-a așternut patina timpului, estompînd datele fizionomice și decolorînd literele înscrise pe pancarte, vorbesc despre o epocă de înaltă conștiință a datoriei, din care, pe firul logicii istoriei, s-a plămădit vremea noastră. Izvoare ale epocii atestă izbucnirea, în anul plin de convulsii sociale 1888, a unor acte de răzvrătire a țăranilor din cîteva sate din mijlocul Podișului Dobrogean, în județul Constanța de astăzi. Ca și în Oltenia, în Moldova, cu aceeași fierbinte minie cu care s-au răscolat pămîzii de pe valea vlăscenă a Dunării, obijduiții moșilor din Dobrogea și-au strigat, cu furcile și coasele-n mînă, dreptul la viață omenească, la pâine. În zonele învecinate cu Dobrogea — și cu care acest ținut a avut dintot-

mița, ca și în alte județe, se întimplă la fel, arată „Muncitorul” (subintitulat „organ al partidei muncitorilor”) din 31 martie 1888: „...în mulțimea de sate s-au răscolat țăranii, au bătut pe primari, pe notari, posesori, proprietari, popi, au luat cu sila pămînt de-al statului, mai cerînd și a 10-a parte din pămîntul boieresc; în multe locuri, casele boieresti au fost ruinate cu totul. Guvernul a trimis armată... Firește că singele norodului a curs în sate... de bună seamă, trebuie să fie morți și răniți. Nu mai pomenim de țăranii bătuiți și chinuiți!” Față de această situație, ca răspuns la teroarea polițienească, la schingiuri, la samavolnicia proceselor, se încheagă un front de largă solidaritate între muncitori și țărani, se așează temelile acelei alianțe a cărei trăinicie avea să fie încercată în toate marile momente din istoria României secolului XX. Iată do-

FILE DE ISTORIE

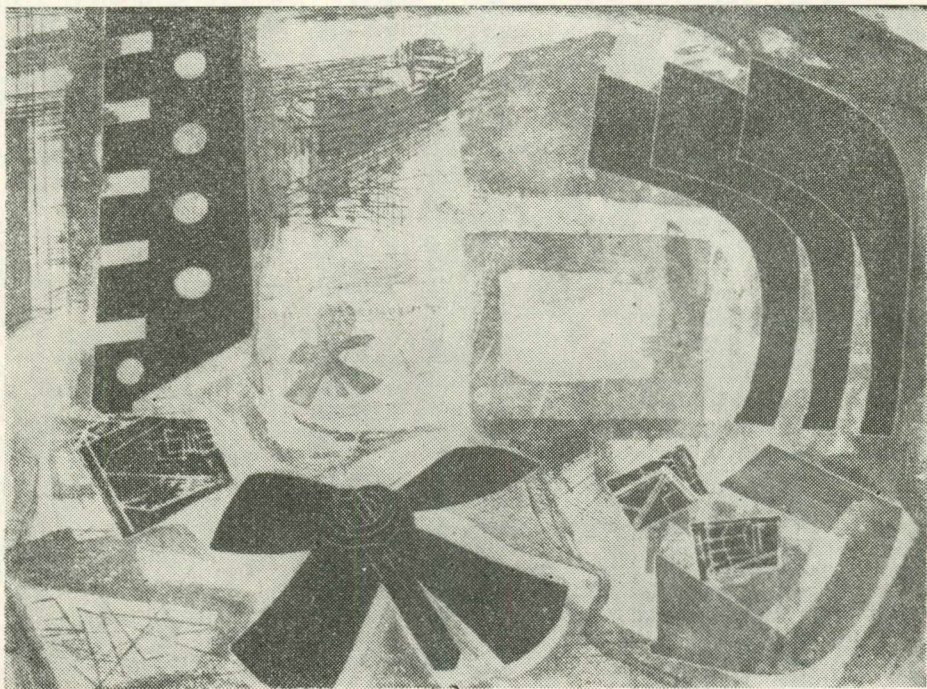
deauna adînci și statornice legături — în Ialomița, la Galați, la Brăila protestul maselor oprimate s-a afirmat cu o tărie care a determinat clasele suprapuse să treacă la acte de barbară agresiune. Spicuim din ziarul „Desrobirea” (numărul din 6 februarie 1888): „Grevă de la Galați. Frații din Galați, lucrători din atelierele căilor ferate, s-au pus în grevă. Doborîți supt muncă, apăsați, persecutați, jefuiți fără milă de un subșef de atelier, oamenii aceia au ridicat capul în sfîrșit, în sfîrșit au scos strigătul lor de deznădejde. Dar cu lucrătorii stăpînirile se poartă întotdeauna ca cu vitele, căci lucrătorilor de la Galați stăpînirea liberală n-a vroit să le facă nici un crîmpei de dreptate... Mișei au scos armata în stradă, au dat drumul hordelor bete polițienești, au imprăștiat o liniștită întrunire a lucrătorilor, au răs-pîndit groaza acolo unde era pace, au împărțit ghionturi și înjurături acelor care cereau pline și dreptate...”. Ideile socialiste și-au dovedit, încă de la începuturile procesului unirii mișcării muncitorești cu socialismul științific, forța revoluționară, catalizatoare de energii. Pe lângă mișcările muncitorești, istoria acelor decenii dînspre sfîrșitul veacului trecut înregistrează și o largă acțiune țărănească, reprimată, ca si demonstrațiile proletariatu-lui, cu cruzime. La Cuza Vodă, la Deleni, la Babadag, la Tulcea, truditarii ogoarelor pun foc conacelor și cer împărțirea pămîntului moșierilor. În Ialo-

cumele a căror patetică vibrație străbate peste ani, cuvinte care grăiesc despre puterea legăturii dintre proletariat și țăranime: „Muncitori! Numai voi știți ce e amarul și sărăcia, numai voi știți ce va să zică robia muncii, numai voi puteți să-i înțelegeți pe cei care, disperați de lipsă și de nedreptate, s-au sculat. Ceilalți sunt protivnici voștri, ca și alor, ceilalți nu pot înțelege. Cînd țăranimea e închisă, voi trebuie să strigați; cînd ea e împușcată, datoria voastră e să ridicați glasul!” („Desrobirea” din 9 aprilie 1888). Convulsiile sociale de la începutul deceniului al nouălea au pus la ordinea zilei, cu tot mai multă stăruință, problema creării partidului politic al clasei muncitoare. Făurit în 1893, în cadrul Congresului de constituire din 31 martie — 3 aprilie de la București, P.S.D.M.R., arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „și-a asumat din prima clipă misiunea istorică de a conduce lupta revoluționară pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și celelalte mase muncitoare de la orașe și sate, pentru transformarea social-istă a societății românești”. Printre organizațiile din însuși anul înființării — 1893 — se numără și cele din Tulcea, Galați, Brăila și Călărași. Forța politică a partidului se face curînd simțită. Telegramele de presă informează publicul despre acte ale muncitorilor din Constanța și Tulcea, uniți sub semnul apartenenței la un for politic-ideo-

logic care știa să-i organizeze. „Grevă hamalilor din Constanța — relate „Lumea nouă” din 12 aprilie 1896 — s-a terminat cu izbîndă de partea muncitorilor. Perfecta solidaritate care a domnit între greviști a contribuit la izbînda lor. Patronii satisfacînd justele pretențiuni ale muncitorilor, aceștia au re-luat de ieri lucrul”. Același ziar (10 oct. 1896) informa: „Din Tulcea (corespondență specială). Întrunire de protestare. Sîmbătă, prin afișe mari, s-a anunțat în orașul nostru o mare întrunire publică de protestare contra extrădării dezertorilor ruși și a altor abuzuri ale administrației locale. Întrunirea a fost convocată de Clubul Muncitorilor din Tulcea, în localul său din grădina Carol. Vasta sală Carol era înșesată de lume... Prietenul Sterian arată ticăloșiile administrației Tulcene care extrădează pe niște oameni nevinovați de altceva decît că s-au refugiat aici de sub jugul țarismului. Aceste nedreptăți nu vor înceta decît prin unirea și organizarea muncitorilor... Muncitorii tulcenii să protesteze în contra nelegiuirilor!”. Pe măsura trecerii anilor, luptele sociale din Dobrogea se întetesc, truditarii de pe pămîntul dintre Dunăre și Mare gîndesc și acționează ca și frații lor din celelalte colțuri ale României, ca și muncitorii și țăranii din județele învecinate. 1902: grevă în portul Brăila. Portuarii Constanței trimit mesaje de solidaritate. 1906: printre cele 73 de syndicate din țară, o prezență activă au și cele din Brăila, Constanța și Galați. 1916: Organizația P.S.D. și sindicatele din Galați lansează un manifest zguduitor: „Către opinia publică. Către toți muncitorii portului, lucrătorii din fabrici, uzine și ateliere, cetățeni! Luni, 20 iunie 1916, se împlinesc... 9 zile de cînd 9 camarazi dintre cei mai buni, energici și dragi au căzut scăldați în sînge, străpunși de gloanțele soldaților și gardiștilor, în luptă pentru cauza cea mai sfîntă a clasei muncitoare, pentru dreptate, libertate și pine. P.S.D. vă cheamă la marea procesiune urmată de demonstrație de stradă... Veniți, cetățeni, veniți voi, părinți, surori, frați și copii, să ne facem cea datorie pioasă de recunoștință față de victimele poporului, căzute în lupta pentru dezrobirea proletariatu-lui”. Este semnificativ, de asemenea, faptul că încă din 1896, deci la puțină vreme după înființarea partidului clasei muncitoare, proletariatul constănțean, muncitorimea și țăranimea dobrogeană, în general, au sărbătorit cu consecvență ziua de 1 Mai. În anul menționat, la Constanța și Galați, sărbătoarea e precedată de greve, puse sub semnul lozincilor lui 1 Mai. Apoi: la 1 mai 1905, pe adresa Cercului „România Muncitoare” se telegrafiază din Constanța: „Sufletește sîntem cu voi azi, la sărbătoarea muncii”; la 1 mai 1909, pe adresa întrunirii de la sala „Dacia” din Capitală (oratori fiind N. D. Cocea și I. C. Frimu), se telegrafiază din Tulcea: „Trăiască luptătorii pentru dezrobirea proletariatu-lui, călduroase felicitări de 1 Mai, urăm izbîndă”; la 1 Mai 1913, muncitorimea constănțeană demonstrează în sunetele „Internaționalei”, în aclamațiile echipajelor vaselor străine, în timp ce cargoul german „Loreley” salută manifestația cu înalte sunete de sirene. Insufleteți de versurile lui Constantin Mille: „E sărbătoarea Muncii / Pe care-o prăznuiesc / De-a valma muncitorii / Pe globul pămîntesc / E sărbătoarea Muncii / Și-al Muncii străsnic grai/ Deci ție, salutare / În-tăiule de Mai!”, dobrogenii, alăturați în cuget și-n faptă celorlalți detașamente ale muncitorimii române, au celebrat Sărbătoarea Muncii cu sentimentul fierbinte al luptei pentru justiție socială, au contribuit din plin la deschiderea de drumuri către epoca de lumină de azi.

AL. MIHALCEA

EMILIA
DUMITRESCU

Șantier
naval

În ședința din 21 martie citesc: **Adrian Manea** — versuri — și **V. Părpăuți** — proză. D. Opreșan crede că schița lui V. P. „anunță o interesantă carieră de umorist”. Schița tratează o temă comună, într-o manieră încă împrumutată. A. Porumboiu apreciază poeziile lui A. M. ca „vagi, lipsite de contur, fără imagini emoționale și asta pentru că e căutat, făcut și nu comunică nimic. Proza lui V. P. cere calitatea fixării unor detalii, dar tratează un subiect banal cu o notă de umor forțat. H. Agăici se arată satisfăcut de poezia lui A. M. „pentru că e clară”. Pe V. P. l-ar fi „dorit mai sîmpărător”. În schimb, R. Hoșan consideră că poezia lui A. M. deși vine cu imagini frumoase, e voit obscură. Proza lui V. P. este nesemnificativă. I. Bădică subliniază lipsa de originalitate a poeziilor lui A. M. care mizează diferiți poeți ca și cînd ar face niște exerciții. De aceea, bucățile lui sînt fără valoare. Proza lui V. P. e stîngace. Autorul șarjează și nu reușește să contureze nici situații, nici caractere. În seara de 28 martie, citesc versuri **Ion Dragomir** și **Mihai Bocai**. Fl. Pietreanu arată că M. B. „se află la poarta poeziei” dar nu reușește să dea haina corespunzătoare sentimentului nobil de care se află

stăpînit. Unele bucăți ca **Gene-rația Lotrului** sînt simple re-portaje versificate; alte poezii nu comunică nimic, ci oferă doar platitudinî. I. D. este „în perpetuă căutare a unei formule poetice adesea destul de dubioasă”. L. Stoica apreciază ca bun debutul lui M. B. ale cărui poeme sînt adesea artificiale. Poezia lui I. D. impune prin expresia spontană, plastică, bogată. I. Anghel se arată impresionat de suflul poetic al bucăților lui M. B. I. D. aduce „imagini puternice, metafore deosebite”. S. Gheorghiu, re-

CENACLU

marcînd sensuri frumoase la M. B. crede că ar fi bine ca el să atace și versul liber. Poezia lui I. D. se află în progres. A. Porumboiu menționează la M. B. versuri memorabile dar arată că autorul nu știe unde să se oprească. De aceea uneori poeziile lui par chinuite. I. D. este un poet autentic care se joacă nepermis cu arta poetică continuînd să meargă pe căi bătătorite. Lui i se potrivește poemul scurt în maniera rubaiatelor. I. Bădică sublinia-

ză caracterul agitaric și tematica variată și actuală a poeziilor lui M. B. care nu se realizează artistic datorită insuficienței pregătiri a autorului. I. D. oferă o poezie plină de contradicții: alături de poeme autentice întîlnim bucăți de factură suprarealistă în care cuvintele sînt aruncate la întîmplare cu intenția de a epata. C. Novac arată că există poezii slabe cărora nu le mai poți cere nimic și care nu pot fi perfectibile — poezia lui M.B.; I.D. se află „în faza cînd prea plinul uneltelor copleşte nevoia de a scrie” și de aceea „el își permite să cocheteze”. O. Dunăreanu clasifică drept minoră poezia lui M. B., care se menține la nivelul textului de brigadă artistică. I. D. tatonează, face muncă de artizan și de aceea se menține la un stadiu minor. Imaginile sînt nesemnificative, deși consistența metaforelor dezvăluie poetul. I. Vartic consideră că I. D. jonglează cu mitul, tatonează. Al. Ștefănescu consideră că M. B. prezintă toate semnele debutului din spațiul căruia pot ieși poeți sau cabotini. Pe lângă poezii exterioare, există și versuri vibrante care ne dau încredere în evoluția viitoare a autorului. I. D. abuzează de tehnică, se joacă cu poezia. Cele mai bune sînt la el poemele simple.

B. ION

finerii

(Urmare din pag. 2)

Tineri, tineri, tineri... Oameni care muncesc, învață, iubesc, cu sufletul arzînd la temperatura combustibililor înalte. Flăcăi în salopetă care știu să scoată dintr-un drug grosolan de fier, bătut în muchii de berbecul forjei, adevărate bijuterii tehnice, mai aproape de viață — deci mai de preț decît aurul. Unii sînt niște copii aproape, alții au ajuns în pragul bărbăției. Pe toți îi reunește un factor comun: superba dăruire a tinereții, împlinită în muncă făuritoare de valori înalt omenești.

fragmente

(Urmare din pag. 5)

echivala cu o prescripție morală și după treizeci de ani chiar și arhivele de stat deveneau publice. Totul intra în domeniul public! **Epoca noastră** a mărit intervalul într-o anumită privință, la cincizeci de ani. Cum să dai, prin urmare, cititorului, împrejurări de acum un deceniu ori două, oricît de interesante ar fi ele?

Totuși, unele se pot da, fără discuție. Cel ce scrie rîndurile de față va alege dintre toate pe acelea care nu înalcă nici una din granițele pe care singur le-a trasat mai sus ori se află instituite de legea nescrisă a funcției editoriale — poate a misiunii de editor. Misiune — în sensul cel mai larg al cuvîntului, de asistent, martor la unele din fazele elocvente ale procesului cărții, înainte ca aceasta să fi intrat definitiv în circuitul public, deci din perioada cînd ea s-a zămislit, s-a elaborat, s-a definitivat, a devenit cunoscută întîia oară cititorului.

Cele consemnate aici, ca preambul, sînt numai argumente, mărturii despre legitimitatea acțiunii care urmează și care nu-și propune cituși de puțin să fie o memorialistică de tipar cunoscut și practicat, ci o cronică activă, deși oarecum întîrziată, un comentariu la o istorie, o filă mereu reîntregită din biografia unor cărți de azi, o transmisie de informații care, atunci cînd nu pot fi în întregime comunicate, ele nu vor fi nicidecum inexacte, ci numai incomplete, urmînd să rămîna, poate, incomplete totdeauna, pentru motivele arătate mai sus, sau pentru rațiunile celor treizeci sau cincizeci de ani amintiți...

E folositor să mai fie adăugată o singură mențiune: prietenii mai tineri de care a fost vorba, și între care pot fi amintiți

aici poezii Florin Mugur și Nicolae Motoc, cred că e mai bine ca faptele să fie consemnate în întregime, adică tot ce a intrat în sfera cunoașterii celui ce le scrie, în acest ciclu de reconstituiri istoric-literare, indiferent dacă rațiunile de durată, scrupulele intime, legile funcției de editor, jurămîntul Hippocratului necunoscut, vor face ca unele informații să nu poată fi încă date tiparului. Indemnul acesta va fi ascultat doar în parte; însă pentru cea-ialtă parte, larii deocamdată inexistenți ai profesiei noastre, patronii ei neconsacrați ca atare, vor privilegia pentru ca încă odată să aibă ascultare porunca lor neînduplecată.

itinerarii

(Urmare din pag. 5)

neîngrădită de opresiunea reculegerii și a sacrificiului. Bătrînul savant se lovește de o altă concepție despre lume, de un darwinism feroce, o dialectică a fatalismului: „E și în capitolul vital ca în orice organizare: un echilibru și o compensație. Ca să apară un continent, dispăre o mare. Pier o mie de specii greșite, ca să se ivească una în care mijeste un început de perfecție, ca în om bunăoară”. Lucian **proclamează** dragostea nestăvilită, și un act e consacrat unei orgii prezidată de Lucian. Cum maimuța-mascul moare, ucisă de fiul Demiurgului, acesta se hotărăște să transplanteze „glandele” lui Lucian bătrînului savant Matei: „Pentru Lucian, glandele erau principala de imoralitate, de dezechilibru” spune Demiurgul. Ca în tragedia antică, un vînt de nebunie plutește peste finalul piesei (demiurgul înnebunește), însemnînd astfel cu un eșec tentativa de a transforma natura umană, de a-i reda **echilibrul inițial**.

Ca și **ultimul Berevoi**, ca și **pescarul Amin**, Demiurgul este înfrînt, după cum înfrîntă este ideea „creației”. Pactul cu știința, ultimul pact semnat de ultimul Mușatin, repetă pactul faustic, ca un simbol al concilierii cu lumea. Conciliere iluzorie. Știința nu poate recrea lumea mitului, știința nu poate să salveze istoria voiculesciană. Eroul cade tocmai fiindcă reprezintă această protoistorie, această lume a mitului. Pactul cu Mefisto, încercarea a înțelgerii, se izbește de realitate, de timp. Nu poate exista izolare și nu poate exista retragere din fața acestui timp. Scrisă în 1943, în plin război, „Demiurgul” marchează criza pe care gîndirea voiculesciană o traversează. Pactul cu Mefisto repre-

zintă un simptom al ei și pe acest drum, eroul, ultimul Mușatin, nu poate ajunge decît în lumea în care rațiunea nu mai are nici un rol; sfîrșește ne-bun, înfrînt de o istorie pe care nu o înțelege și la care nu vrea să adere. Nebunia lui este preambulul marilor retrageri voiculesciene în timp și spațiu.

grafică

(Urmare din pag. 12)

solzului de pește) macarale, plase, construcții, dispuse printr-o grafie egală pe toată imaginea.

Comentarea faptului diurn, unei simplități, spectaculos, dar investit, prin transfigurare, în operă, cu un mesaj concret, generos exprimat, se vedește în gușele semnate de Boboia Emilia, „Orație de nuntă”, „Familia” și „Sărbătoare”. Culori calde inscriu arabescuri și volute în degradări de roșu englez, roșu violet și ocră oranj; decorative, ca reale tapiserii, lucrările grupează personaje în cadrul feeriei al „Nunții” sau „Sărbătorii”, apoteoze ale bucuriei de viață.

Peisajul industrial al orașului modern apare ca un conglomerat de figuri geometrice, puncte și linii intersectate, plasate în spații de largă respirație. Jocul transparențelor, finețea și fluiditatea culorii (acuarelelor), ductul ascuțit sau molatec al liniei încheagă compoziții individualizate, în ciuda titlului egal, unificator: Industrie I, II, III.

Alte lucrări, semnate de Untch Ioan — „La Porțile de fier”, C. Beiu Angheluță — „Combinatul Brazi”, Dumitrescu Emilia — „Șantier naval”, Runcan Simona — „Sinteze”, Cernăianu Gh. — „Turnătorie”, V. Rusu Ciobanu — „Clipă solemnă”, Matei Natalia — „Port la Dunăre”, ș.a. conțin o prețioasă substanță poetică și faptică. Alcătuite în tehnici variate, prin multiple mijloace plastice, ele semnifică deopotrivă maturitatea artistică a expozanților și receptivitatea lor față de viață, situarea puternică a creatorilor în actualitate, aderarea lor la faptul cotidian.

Programul de angajare și opțiune a artiștilor creatori se integrează organic procesului de dezvoltare materială și spirituală a țării; opera de artă capătă astfel investitura unui „document” al epocii pe care o trăiesc, grăitor despre popor, despre trecutul lui istoric, despre grandioasele dimensiuni ale prezentului și mai ales despre oamenii, făuritori ai noii vieți.

poșta redacției

• **IOAN IUCOSTI**. — Nu știu în ce măsură mai prezintă interes pentru dv. răspunsul meu întîrziat, la această vîrstă evoluția fiind rapidă și experiențele noi puțin-du-le anula pe cele vechi. Poeziile trimise, departe de a fi niște simple exerciții de început, propun — într-o manieră nu tocmai nouă — elementele unei viziuni, care e aceea a spiritului ultragiut de năvala prozei și uritului asupra purității, candorii, omeniei. Astfel, în **Dans schiop** florile sînt decapitate, petalele străpunse de sulii, păsările zăvorite, stelele dințate puse să curgă printr-o aripă pieptănată, iubita e ghicită în visuri obscene, cetatea e a fiecăruia (deci nu comună), din lună ning alge uscate, îmbrățișarea e a unor despi-cați, ramura albă e speriată, mugurii sînt în așteptare; în altele marea e o baltă murdară, copacii coloane de viplă, dragostea cutanee, stelele sînt puse la prăjit etc. Evident, totul e o simplificare, poezia neputînd fi „redată”, dar sugestia o oferă spiritul acestor versuri amare și inversunate. Aștept vești noi, încredințat că veți putea da poezii mai coerente și mai clare, lipsite de agresivitatea metaforică ostentativă, amintind în mod straniu de poezia avangardei române din urmă cu patru decenii.

TOTTI A. RUXANDRA. — Nimic nou; **Culoare solară** și **Vis rustic** pe linia știută, dar **Un gînd...** cade la nivelul prozei celei mai terne.

ION PETROVAL. — Ceva s-a dat; în rest, nimic de semnalat în mod deosebit. (Atenție însă la pericolul discursivității și al anecdotei minore; povestea cu iubita lui Armstrong e numai aparent îndrăzneată).

C. NEGREA GAVRILĂ. — Concentrare, simț al măsurii, fină caligrafie a metaforei sînt însușiri evidente, exersate pe un conținut de idei care sper că se va îmbogăți cu timpul, dînd poeziei o mai pronunțată amprentă originală.

ION AL. DURAC. — Critica îmi închipui că s-a rostit asupra volumului dv.; eu, care mă ocup aci mai ales de începători, n-aș putea spune mare lucru despre această poezie cuminte, previzibilă, în general corectă, dar uscată și lipsită de vitalitate. După atîția ani de diligentă ucenicie, cu rezultate care continuă să rămînă modeste, poate ar fi necesar un examen autocritic mai profund, o încercare de înnoire a mijloacelor, de improspătare și lărgire a registrului tematic...

ION TRIF-PLEȘA. — Progres vizibil. În afară de ceea ce s-a publicat, lucruri foarte promițătoare în **Azi, Baladă** și **O, cit de mult te-ai schimbat...** De remancat în special capacitatea de evocare plastică, de sugerare a cadrului rustic și provincial ca loc predilect de desfășurare a dramei unei sensibilități contemporane. Mai trimiteți, împreună cu cîteva cuvinte despre autor.

ION MIHALCA. — **Constanța** nu e lipsită de o ușoară adiere lirică. Ea trebuie pusă, vai! mai mult pe seama împlinirii de vreme ce în alte compuneri manifestați o atît de sublimă nepăsare față de ridicol:

„Cu simplitatea-mi mare de poet
îți închin ție, o, Tomis, această baladă,
oraș frumos, antic, lucrat deștept...”

TELUȘ ENACHE. — Exercițiu ocazional, dovedind o clară înaderență la poezie.

AL. S.B. — Mai mult noroc nici Ovidiu nu vă poartă, așa că vă puteți considera dezlegat de angajamentul pe care singur l-ați luat: „În acest caz (al publicării, n.r.) mă oblig să vă trimit și alte **poezi** (sic) poate și mai frumoase.” Mai bine v-ați obliga să învățați cu modestie ortografia și să vă lăsați de „Perle dobrogene” și alte minuni.

OCTAV STANESCU. — Mulțumiri pentru bunele urări. Poeziile, lipsite de valoare literară, exprimă, într-un limbaj obosit de prea multă circulație, atitudini civice previzibile.

IOANICHIE OLTEANU

manuscrise

noapte oceanică

*S-a-nnoptat,
în tribord un halou
vestește Okinawa.
Luna coboară prin păienjenisuri de lumină,
însoțindu-ne.
Ranguri de stele apar, mai întii ca niște balerine
apoi plutesc și ele ca meduzele
pe Pacificul liniștit.
Un sputnic de mărimea unui ban de aur,
își urmează traiectoria.
O eclipsă a flotei a șaptea ne întrebă:
de unde venim, cine sîntem și unde mergem?
Răspundem eclipsei că sîntem din România.
Atunci eclipsa ne salută și Mare bună ne urează.
Și-n timp ce totul ațipește,
briza nopții mîngie
mărfurile culcate ca niște fecioare
pe punțile navei.*

SERBAN GHEORGHIU

SPORT

delfinii

Era amurgul septembrelui trecut, când am văzut prima oară delfini necaptivi. Stăteam în fața mării sau în apropierea unui fum gros, statornicit peste gene, din care la intervale lungi, imprevizibile, răsarau pentru câteva secunde niște arcuiri negre, lucioase ce se topeau apoi în hău, lăsând imensitatea fără cută. De lângă mine s-a desprins un copil ars de soare și lipsit de straie — să fi avut unsprezece, doisprezece ani — și a pornit spre ei. Spinările delfinilor s-au mai zărit citiva timp, ca niște roți biruind vremelnice uriașă senilă, apoi au dispărut definitiv, cotropiți de adânc și nemărginire. Copilul continua să înoate, cred că trecuse de mult peste delfini, cițiva turiști întârziți se arătau preocupati de cursa lui solitară, eu însumi contemplant cu îngrijorare „aventura” ce se prelungea la orizont. Copilul nu mai putea fi strigat și nici chiar ajutat, fiindcă era îngrozitor de departe. Am rămas singur în așteptarea lui, și înaintea ca în plantația de umbrele să se facă întuneric, l-am zărit întorcându-se. A ieșit pe țarm **alergînd** zgribulit spre hainele lăsate undeva în nisip... M-am dus zilele trecute la noua și eleganta piscină din Mamaia pentru a asista la întrecerile campionatului de înot rezervat copiilor din toată țara. Eram sigur că îl voi revedea acolo pe temerarul erou al aceluia amurg. Am avut într-adevăr ce admira. Copii sănătoși, trupuri scilpitoare de atleți, adevărați pui de delfini fericiți în captivitatea olimpică a piscinei. În două ștafete s-au bătut și recordurile naționale, grație talentului și puterii unor tînci din Reșița și București. Totul a fost minunat și promițător; doar faptul că anonimul campion al mării aceleia de septembrie nu era acolo, m-a mirat și m-a întristat puțin. Mă așteptam să-l văd la toate starturile, să-l văd săgetînd bazinul, indignat de micimea lui, să-l văd biruind peste toți biruitoarii. Dar nu, el nu era acolo și nu era pe nici una din treptele podiumului. Pe nici una din treptele podiumului nu era nici unul dintre copiii Constanței!.. Nici unul din pionierii acestui oraș nu au învins într-o mare întrecere de înot rezervată lor. Nici unul din copiii acestui oraș, care fierbe de soare din aprilie pînă în noiembrie, care are un splendid complex sportiv al pionierilor, care este înconjurat din toate părțile de lacuri cristaline, ai acestui oraș care mai presus de toate are **Marea**... Am văzut puști campioni din Reșița și Oradea, din București și Timișoara, Brăila și Ploiești, numai din **Constanța** nu. M-am întors gînditor de la piscină, rămînînd o vreme cu ochii duși la Marea din dreapta, în care mîine sau poimîine dimineața, **sute** de copii ai Constanței vor porni să caute delfinii. Ei, copiii Constanței, ei care au Marea, ei, anonimii rivali ai delfinilor...

GOLGETER

LIVIU ERGAN

care vogă acum șapte-opt decenii. De asemenea, s-a făcut scrimă — sport „de elită”, și nu mai puțin erau practicate gimnastica și tirul (cu varianta lui atractivă, vînașoarea). Societatea de gimnastică și dăre la semn „**BUCURESCI**” (înființată în anul 1863) produsese o interesantă emulație în toată țara. Au avut loc și în Constanța „serate artistico-sportive”, în al căror program erau incluse demonstrații de gimnastică. Și iarăși este de presupus că pe aleile din fața „Casinului Comunal” (așa i se spunea cazinoului) vor fi pedalat o serie de constanțene cutezătoare, ținînd să imite bucurăstenele care se plimbau pe sub castanii de la Șosea pe „aleea ve’ocipedistilor”, practicînd cu dezinvoltură sportul bicicletei, „mica regină” care cucerise metropolele Europei... Vom vedea mai încolo pentru ce se pot face aceste presupuneri privind începuturile sporturilor în Constanța, începuturi care pot fi situate, după opinia noastră, înainte de anul 1900.

EMIL IENCEC

COPII GĂSIȚI

Ideile (aforismele) lui **Tudor Vasiliu** arată, după cum singur ne mărturisește, ca niște **copii găsiți**. Celebrul „Cunoaște-te pe tine însuși” devine în optica lui T. V., pus pe glume: „Demontează-te pe

tine însuși — mulțumit că te cunoști, vei risca să te蒙tezi de mintuală”. Alteori nu poate fi vorba de nici un fel de paternitate; pentru că jocurile de cuvinte ale lui T. V. nu conțin nici o idee: „O dantură falsă însoțită de o masă copioasă va știrbi pe mulți dintre cei ahtiați după masticatie”. De aceea îl înțelegem cînd afirmă: „Am rămas cu un vis de romancier: să scriu un aforism care să mă umple de bani”. Îi dorim noroc. (vezi România literară din 12 aprilie).

UN POET

Un poet delicat, nostalgic, care nu evită totuși expresia exactă, directă este **Vasile Petre Fati**. Din ultimele poezii publicate în Luceafărul (numărul din 14 aprilie) reținem, ca edificatoare pentru viziunea lui V.P.F., poemul „Ce se întîmplă după ce părăsești odaia”: „Am încuiat ușa în urma mea. Iată / Și cheia strălucitoare. Am hotărît / Într-o clipă să cobor, jos, / În mica grădină unde sunt cei fericiți. / Am hotărît să merg printre ei. / Nimic să nu se întîmple. / Doar eu să-mi aleg un loc bun, după noroc / Să-mi amintesc odaia mea de sus, pustie. / În locul unde am adormit poate / Un abur se ridică, să privesc / Cum se pierde o conductă de fier în mare, / Să mă gîndesc la anii mei buni / Ca levănțica. Asta am hotărît...”.

ÎNTR-UN LUNG DISCURS...

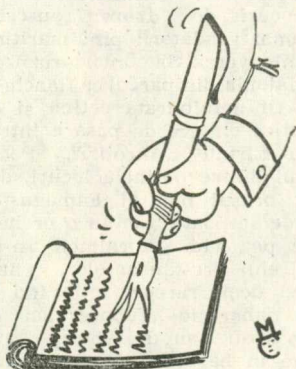
...tipărit „în sprijinul învățămîntului ziaristic” de către „Presa noastră” (nr. 3), Pan Solcan afirmă pe bună dreptate: „Publicistica nu înseamnă virtuozități de stil. În presă virtuozitățile stilistice au căzut de mult pe planul al doilea”. În „sprijinul” acestei idei pot fi date exemple chiar din textele găzduite în paginile aceluiași număr de revistă. Spune un publicist:

făgașul aceleiași (sic!) traiectorii (ce mi-e făgașul, ce mi-e traiectoria) a eroismului milenar”.

— În vulcanologie: „Din crăterele vulcanilor lava incendiară (altfel stau lucrurile, probabil, cu lava ne-incendiară) nu-și face loc decît izbucnind tot vertical” (poate fi socotită descoperirea secolului).

— În etică: „cel mai frumos deziderat etic este acela de a muri demn, cu fruntea sus...” (Opinia lui Ion N. V. este în măsură, prin originalitatea ei, să pună în dificultate toate tratatele de etică).

— În sculptură: „Statuile înfățișează marile personalități meditănd la infinit sau într-o gestică tumultuoasă... și tot în poziție verticală”. (Aici, Michelangelo, Rodin și alți cițiva sînt de altă părere, dar n-are importanță).

— În grafica de afiș: „Ca să atragă atenția pietonilor impasibili, verticalitate li se impune pînă și multicolorele afișe” (transcriem, evident, cu fidelitate, respectînd inovațiile gramaticale ale lui Ion N. V.).

— În poezie: „renunțarea la verticalitate abundă mai ales în poezie, unde impostura, epigonismul și mimetismul factice tind să concureze cu valorile autentice” (dacă renunțarea n-ar... abunda, altfel ar sta lucrurile) ș.a.m.d. Preocupările enciclopedice ale lui Ion N. V. nu pot fi trecute cu vederea. Specialiștii îi pot consulta studiul „Elogiul verticalității” în paginile Caietului cultural „Cadran”.

UN CONCURS INTERESANT...

...a fost organizat de Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România, cu tema „Cultura română, promotoare a idealurilor păcii, umanismului și respectului între popoare”. Cele cincisprezece întrebări însoțite de comentarii instructive îi conduc pe participanți să parcurgă momente de vîrf ale culturii, de la începuturile ei pînă în zilele noastre.

OVIDIANA

Revista literară portugheză, **Colóquio Letras**, care apare la Lisabona, cel mai însemnat organ literar în această limbă, răspîndit și în Brazilia, publică în nr. 1/1973 articolul **Ovidianum et Eminesciana** de Gh. Bulgăr, o sinteză a Congresului internațional desfășurat la Constanța, cu care prilej au fost omagiați cei doi mari poeți ai romanității orientale.

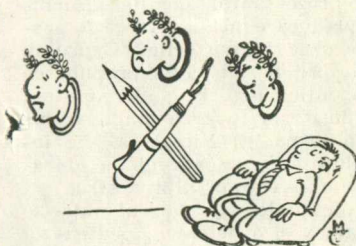
G. B.

CÎND PUBLICISTUL E ENCICLOPEDIST

„Antrenat patetic și contradictoriu” într-o „frenetică dezbatere teoretică” despre **verticalitate**, renumitul publicist enciclopedist **Ion N. V.** ne împărtășește cîteva dintre concluziile sale capitale privind cele mai diferite discipline.

— În filosofie: „Repausul relativ sau absolut (vasăzică: există și repaus absolut?), precum și ataraxia (!) sînt de neconceput în poziție verticală”.

— În istorie: „Privită sintetic și în magnifica-i derulare, istoria nu rezidă decît dintr-o superbă adăunare (mai nou, istoria e o... adăunare...) de verticalități succesive (!) ce confluează osmotic (!) cu

din trecutul sportului dobrogean

Spre sfîrșitul veacului trecut, Constanța, oraș cosmopolit, în al cărui port se desfășura o susținută activitate, înregistra un intens ritm de viață, spre deosebire de alte orașe ale țării. În „sezonul balnear” urbea se bucura de o afluență de vizitatori, (vilegiaturisti sau „plezuriști” — li se mai spunea) din ce în ce mai consistentă. Constanța, Tekirghiol, Mangalia, cele două Eforii de azi, și Mamaia erau căutate pentru „miraculoasele” băi, dar și ca urmare a unui curent monden — un fel de modă — care cîștiga tot mai mult teren: petrecerea vacanței de vară la mare. În acest sens ne oprim asupra unui articol — publicitar, apărut în iunie 1892 într-un ziar local despre „Băile sulfuroase din Mangalia”, articol-reclamă în care antreprenorul respectiv aducea „la cunoștința onor publicului că stabilimentele de hăi de la această stațiune balneară au început să funcționeze încă de la 30 mai

și că în anul acela făcîndu-se instalații noi, bine aranjate, publicul suferind va fi deplin satisfăcut”.

De altfel, în ceea ce privește presa, constanțenii nu aveau a se plînge, în localitate apărînd în ultimul deceniu al veacului trecut numeroase ziare și publicații, cu o durată mai lungă sau mai scurtă (uneori, nici un an), potrivit intereselor politice sau după posibilitățile „editorilor”. Notăm cîteva titluri de periodice: „Gazeta Dobrogei” (1888—94), „Constanța” (1891—1904; 1914), „Farul” (1903—1904), „Ovidiu” prima revistă dobrogeană (1898—1910); „Sentinela Dobrogei”, „Echoul agricol”, „Patru”, „Vocea Dobrogei”, „Marina”, „Farul Constanței” etc.

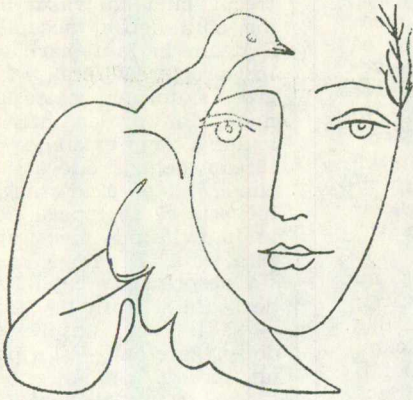
Ca atare, într-un oraș cu un ritm de viață susținut și variat, în contact direct prin „fereastră” portului cu „lumea largă”, se poate presupune cu destul teamei că sporturile își vor fi găsi

și ele adepți, încă din acel fermecător sfîrșit de veac. Și asta fie din pasiune, fie numai pentru că era ceva „șic” să faci sport — o indeletnicire nouă — măcar pentru a fi în ton cu moda practică în „high-life”. Din păcate, în colecțiile ziarelor locale pe care le-am cercetat nu am găsit înainte de anul 1900 consemnări despre o activitate sportivă. Faptul nu ne miră, căci acest „fenomen” a fost specific în acea vreme majorității presei provinciale și, în bună măsură, celei bucurăstene, însemnările despre începuturile activității sportive aflîndu-și anevoie un locșor în zărele timpului, ocupate, în genere, cu alte treburi. S-a practicat întîmplător călăria — unul dintre cele mai vechi sporturi, la noi ca și aiurea —, s-a jucat tenis (sportul „snobilor”, pe atunci), s-a făcut „skating” (patinaj cu roțile), care oricît de ciudat ar părea, a cunoscut pe meleagurile noastre o oare-

(I)

plimbarea lui picasso

Pe o farfurie rotundă de porțelan
era așezat un măr

Față în față cu el
un pictor al realității
încearcă în zadar să picteze
fructul așa cum este el
dar
mărul nu se lasă pictat
mărul
vorbește pe limba lui
cu multe întorsături luate din sac
și iată cum se întoarce
în farfurie
spre el
cu blindețe
și ca un duce de Guise care s-a
deghizat în bec
pentru că el dorea să-i facă
portretul
mărul s-a deghizat în măr frumos
deghizat
și aunci
cînd pictorul
începe să realizeze
că toate aparențele fructului sînt
împotriva
și

ca nefericitul
ca sârmanul cerșetor care adesea
spune mulțumesc
nu importă cărei societăți de
binefacere
și de teamă
nefericitul pictor al realității
devine neașteptat o pradă ușoară
a unei nenumărate mulțimi de
asociații de id
și fructul întorcîndu-se evocă
pomul
Paradisul terestru Eva și apoi Adam
stropitoarea spalierul Parmentier
scara
Canada Hesperidele Normandiei
Regina
șarpele din Jeu de Paume
jurămîntul din Jus de Pomme
și păcatul original
și originile artei
și Elveția cu Tell
și chiar Isac Newton
de mai multe ori premiat la
Expoziția Gravitației

Universale
și pictorul distrat pierde din
vedere modelul
și adoarme
și atunci cînd Picasso
care a trecut pe acolo așa cum el
trece peste tot
în fiecare zi
vede fructul și farfuria și pictorul
adormit
Ce idei de a picta un măr
spuse Picasso
și Picasso mănîncă mărul
și mărul îi spune Mulțumesc
și Picasso sparge farfuria
și pleacă surîzînd
și pictorul trezît din iluziile sale
se regăsește singur în fața pinzei
sale neisprăvite
cu un frumos mijloc de farfurie
spartă
simbure îngrozitor al realității.
În românește de
ARISTIDE MIRCEA

Foarte tînărul, exigentul și volubilul profesor al Universității din Yale, vizitîndu-ne țara, ne-a răspuns mai multor întrebări de actualitate estetică pe care le prezentăm pentru interesul special al răspunsurilor lui Edward Casey, unul dintre primii esteti contemporani, dacă nu chiar primul, care opune modernismul actual romantismului, curent mai mult decît modernist la timpul său.

— Există și se manifestă, domnule profesor, un anumit exclusivism al lumii artistice contemporane față de întregul demers al culturii universale de pînă la noi?

— Este teribilă problema a Americii, dar nu numai a ei. O cultură tînără ca a noastră, care tinde să se autonomizeze rapid este normal să fie și exclusivistă, să caute și direcții absolut noi, personale și inimitabile. Exclusivismul aparține însă, în egală măsură și altor culturi contemporane pe care viața modernă le alintă cu noi imperative creatoare. Există și se manifestă o nevoie acută de modernism, de simplificare riguroasă a exprimării omului actual. Aș fi gata să vorbesc despre viteza de exprimare și însușire a frumosului.

— Întrevedeți, totuși, șanse viabile de succes unui recurs al tradiționalismului? Conservarea categoriilor estetice este posibilă?

— În extremis. Se discută și rediscută serios consistența lor, funcționalitatea și căile de a le revitaliza, dar limba rămîne principala meditație, pivotul gândirii moderne. Totul se interpretează și reinterpretează prin limbă. Și, marele mod de a gîndi analitic sau lingvistic rămîne în esența sa antitraditionalist.

— Ce este atît de fascinant și obsesiv în lingvistică, în teoria limbajelor?

— Limbile și limbajele rezumă, în general și profund, cultura. Aplicația spre analiza lingvistică este revelația unui criteriu universal valabil, necontrafăcut, tentația spre un cod intim și obiectiv al vieții sociale spirituale. După cum obiectul consistă în forma sa, tot astfel spiritul se proiectează și solidifică în limbă. Prin studiul limbii se pătrunde în interiorul spiritului, în însuși mecanismul său inefabil. Este un mod diferit de a privi lumea și proporțiile lumii decît al tuturor predecesorilor noștri.

— Care dintre predecesorii noștri s-ar dovedi mai susceptibili la această afirmație?

— Romanticii, fără îndoială. — Pare paradoxal, romanticii și-au perturbat contemporanii prin modernismul lor exclusivist.

— Pe noi nu ne mai perturbă, metodele noastre sunt diferite de ale romanticilor, deși exclusivismul ar părea să ne apropie. Exponenții ai avîntului descriptiv spre ideal, romanticii analizau arta plecînd de la vis, idealul exista ca vis și din el, recursiv, erau deduse viața și arta. Noi deducem idealul fenomenologic, nu îl admitem ca preimaginat.

— Vreți, atunci, să revenim asupra rolului imaginației în artă?

— Revin cu plăcere la cea mai interesantă problemă actuală, ea fiind la noi considerată și cea mai perimată. Eu discut imaginația și consider că există două moduri de a te apropia de obiect: noetic care cuprinde în-formarea obiectului sau crearea prin imaginație a obiectului în obiect și noematic sau descrierea obiectului. Aceste moduri

de vorbă cu
EDWARD CASEY
despre

ROMANTISM ȘI MODERNISM

sunt stadii corespondente care fac posibilă legătura dintre imaginarea obiectului și forma sa unitară.

Această distincție este singura care ne ajută să discutăm riguros obiectul artistic, modul său de a fi creat și procedeele personale ale artistului. Pentru că obiectul artei este frumosul și numai artiștii ne dovedesc existența acestui obiect; numai artiștii dețin posibilitatea completă de a se adresa imaginativ, noetic și noematic, acestui frumos.

— Limitați accesul la frumos? Ce rol ocupă atunci receptorul?

— Extind accesul la frumos, clarificîndu-l. Sunt cît se poate de crocean în privința receptorului. Receptorul de artă retrăiește același act cu al creatorului a posteriori. Receptorul se adresează obiectului frumos prin artist. Receptorul nu produce arta, ci o reproduce. Creatorul și receptorul depind unul de altul potrivit acestei scheme.

— Fiindcă vorbim despre scheme, există unele încercări teoretice contemporane de a subsuma termenului de poet termenul uzual de artist. Ce unghi adoptați?

— În fond așa stau lucrurile, chiar și în America unde există foarte multe puncte de vedere. Poezia restrînge ca limbaj toate celelalte manifestări artistice. La noi funcționează următoarea ordine: poezia, pictura, filmul. Conceptual, poezia este categoria fundamentală, originară; terminologic acest lucru este mai complicat de adoptat, din motive subiective; poezii care sunt poezii pot fi cei mai subiectivi în această privință, ori nu este rolul estetului să asculte subiectivismele, ci să se descurce printre ele.

— Labirintul poeziei moderne ce vă spune?

— Labirintul poeziei moderne nu mai este chiar atît de labirint ca în primele două decenii postbelice. Prin 1950 existau cîteva direcții poetice „beat” care puteau să deruteze. Astăzi există însă personalități distincte pe care publicul și le-a însușit.

— Chiar și poezia concretă?

— Poezia concretă încă șochează, dar nu trebuie uitat de cîte ori a șocat poezia istoria lumii și nu trebuie uitat că poezii moderni au datorat să caute și să propună o limbă vie adoptabilă de întreaga planetă. Viitorul este departe? De unde știm noi cît de departe este viitorul?

— Vă referiți la influențele științifico-tehnice? Includeți printre poezii și computerele?

— Bineînțeles că în poezie a pătruns tehnologia, se vede tot mai pronunțat influența teoriei spațiale. Experiențele cu computere au o valoare personală de epocă și de autor; sunt interesante ca mentalitate. Ele indică aspirațiile și concepția tehnicienilor despre poezie. Nu trebuie eliminate înclinațiile oamenilor de știință spre poezie, chiar dacă vor s-o producă din circuite electronice, mai ales în această perioadă în care se proferează și opinii funebre despre artă. Încercînd să matematizeze arta, oamenii de știință nu săvîrșesc nici o infamie. Această încercare ne măgulește pentru că îi obligă pe confrății noștri la o temeinică aprofundare a problemelor esteticii. După cum în fastuoasa dispută dintre generații, adversarii noștri tradiționali, fie și pentru a ne critica, sunt interesați să urmărească evoluția problematicii noi. Mă refer desigur la romantici.

Convorbire realizată de
MARIANA FILIMON

escale contemplative

FAMAGUSTA

E o căldură de simți asfaltul topindu-se sub picioare. O arșiță cumplită a înspicat verdele palmierilor cu smocuri de frunze uscate. Numai răbdătorii pini maritimi rămîn verzi. Și numai brazii de Cefalonia din parcul ce flanchează cu netulburată cetină și cu rustice cîntece de păsări, intrarea barului „Akrotiri”. Poate unul dintre puținele locuri, din tot orașul nou al Famagustei, unde se poate asculta o orchestră pe viu. Localnicii n-au obiceiul restaurantelor, nu-i vezi decît rareori întîrziind la un pahar de „Tuborg” sau de vin roșu, sau de whisky scoțian în barurile în care cîntă cel mult un magnetofon în surdina. Muzica de peste un anumit număr de decibeli e interzisă în regulamente severe. Nici pe terasele cafenelelor, întotdeauna pline, nu vezi decît foarte rar un chip măsliniu de localnic. Întîrzie în schimb aici fie blonzii suedezi în uniforma trupelor O.N.U., fie soțiile lor la fel de blonde, fie turiști veniți din țețoasa Scandinavie, de pe Tamisa și mai ales de pe Rin. Alături de exportul minereului de fier și de cupru, al bumbacului, lînii, măslinelor, citricelor și legumelor, turismul se înscrie în ultima vreme printre importante surse de venituri ale Republicii Cypru. Pentru nevoile turismului s-au ridicat, pe întreaga plajă, subțire, pudrată de un splendid nisip auriu, moderne hoteluri, restaurante și baruri ce par a crește direct din apă, aidoma rărilor chiparoși sau arbuștilor floriferi. Aici, aerul condiționat, piscinile, umbrelele de plajă pun între oamenii veniți de la nord și căldura sudului care copleșește totul, un hotar de răcoare. De aici, din zona falezei apărute de arșiță, li se deschid turiștilor dornici să cunoască patria Aphroditei două căi. Una e cea a mării pe care o pot cutreiera pînă departe la bordul sutelor de ambarcații de agrement, în majoritatea lor papuci liliputani și rapizi. O a doua înseamnă șoselele care duc către inima insulei, printre splendide grădini și privești mediterane. Sînt pentru asta societăți de autobuze. Sînt și mai multe stații de închiriat taximetre, dar mai ales jeepuri decapotabile, din accesorile cărora nu s-a mai păstrat decît un acoperiș subțire din pînză ca să ocrotească de soarele întări-

tat. În felul acesta coborîtorii din nordul fumuriu și cețos pot vedea cu ochii lor cum se piergesc portocalele și strugurii de chihlimbar topit al sudului. Pot vedea splendide grădini rotunjindu-se în pepeni, în tomate și-n vinete incredibil de mari și de viu colorate. Pot vedea măsline odihnindu-și poamele și milenile virstei, la marginea lanurilor de bumbac dat în floare. Și turme înviind tăpșanele înalte, pe care duhul fierbintelui august preface adesea pînii și brazii în torțe. Privit cu ochiul turistului, Cyprul agricol pare un colț de eden. Dar cîtă osteneală, cîtă sudoare omenească pentru ca să arate așa!

Mă gîndesc la gestul băcanului Povlo din plața centrală care n-a ezitat să-mi dea fiul drept călăuză pînă la băcănăa unui prieten al său, situat la trei străzi depărtare, spre a putea găsi fleacul acela pe care vroiam să-l cumpăr și nu-l găsisem întîmplător la el. Mă gîndesc la mîndria cu care mi-a povestit domnul Takis, reprezentantul agenției „Amatus”, care ne agenturează vapoarele în porturile Cyprului, despre faptul că la propunerea agenției la care lucrează s-a reușit, nu cu prea multă vreme în urmă, ca Nicosia să fie inclusă pe ruta curentă a avioanelor „Tarom”-ului nostru. Am înțeles că Cyprul nutrește stimă și prietenie pentru tot ceea ce înseamnă român și România. Poate fiindcă tractoarele noastre se comportă dincolo de așteptări în grădinile, în livezile parfumate de înstelările portocalelor sau în vilele cu ciorchini gri de soare aromitor. Poate fiindcă, parchetul, cimentul, ceramica sau uneltele noastre au mulțumit și vor mulțumi întotdeauna exigențele meșterilor de pe insulă. Sau poate pentru mai mult decît toate acestea la un loc. Pentru exemplul pe care România tenacelor ritmuri de dezvoltare economică, a largilor arii de împlinire umană îl oferă tinerei republici, dornică să-și consolideze o independență prosperă, pe ruinele unui trecut la fel de zbuciumat ca al nostru. Ne înrudește cu oamenii Cyprului nu numai vitregia unui trecut care-a însemnat umilințe și jertfă ci mai ales o frumoasă, înaltă foame de viitor limpezit.

NICOLAE FATU